ANT

Haftalık Dergi • 29 Ağustos 1967 • Sayı: 35 • 125 Kuruş

ÇIKMAZDAKİ İKTİDAR ZORBALIĞA GİDİYOR

HAFTANIN NOTLARI

Rum Patriği Athenagoras, Papa 6. Paul'un ziyaretini iade etmek üzere yakında Vatikan'a gideceğini, daha sonra da Moskova'yı ziyaret edeceğini açıkladı. Papa 6. Paul'un ziyaretiyle durumunu kuvvetlendiren müseccel Türkiye düşmanı Athenagoras, bu ziyaretlerle kirli emellerini gerçekleştirmek fırsatını bulacaktır. Türkiye bir yandan islamiyet istismarcılarının, bir yandan da kristiyan emperyalizminin pençesine düşmek tehlikesiyle karşı karşıyadır.

21 ağustos

Hilafetçiler

■ **Başbakan Süleyman Demirel İzmir'de 10 Milyon Lira'ya mal olacak Yüksek İslâm Enstitüsü'nün temelini tekbir getirerek attı. Oy toplamak için her türlü tâvizi veren ve mason olduğu halde din istismarından dahi çekinmeyen Demirel'in bu davranışı karşısında gerici hareketler yeniden hızlandı. Hilafet peşinde koşan Hizb-üt Tahrir'cilerin tamamen yakalandığı bir süre önce büyük gürültü ile ilan edildiği halde geçen hafta Demirel'in konuşmasından sonra yeniden hilafetçi beyannameler sağa sola gönderilmeğe başlandı. "Şer'i Hüküm: Hilafeti kurmak bütün müslümanlara farzdır" başlığını taşıyan beyannamede "Ey müslümanlar! Sizi şeriat ahkâmı ile bağlanmaya davet ediyor ve Allahu Teâlâ'nın o şiddetli azabı ile korkutuyoruz. Çünkü kurtuluş ancak İslâm Hilâfeti'ni kurmaya çalışmakla olur." denilmektedir.**

Deutcher öldü

■ Ünlü tarihçi ve marksist politika yazarı Isaac Deutcher, Roma'da öldü. Batı dünyasında özellikle Sovyet meseleleri konusunda büyük otorite sayılan Deutcher 60'yaşında idi. Bir zamanlar Polonya Komünist Partisi'nin en parlak simalarından biri olan Deutcher, Stalinizm'e karşı olduğu için 1932'de partiden atılmış. 1939'da Troçkist muhalefetin yöneticilerinden biri olarak Londra'ya göç etmiştir. Observer ve Economist dergilerinin yazarı olan Deutcher, Stalin ve Troçki üzerine biyografiler yazmış olup, Lenin üzerine bir eserin hazırlıklarıyla meşgul bulunduğu sırada hayata gözlerini yummuştur.

22 ağustos

Hayat pahalılığı

■ Yapılan istatistiklere göre, hayat pahalılığı gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle gıda maddelerinde kendini gösteren artışın oranı İstanbul'da yüzde 17,9, Ankara'da yüzde 8,5'tur. Yani, 1953'te 100 kuruş'a alınan mallar için geçen yıl 304 kuruş ödemek gerekirken bu yıl 368 kuruş ödemek gerekmektedir. Oysa durmadan artan gıda fiyatları karşısında işçi ücretlerindeki artış hiç denecek kadar azdır.

Toprak kavgası

■ **Antalya'nın Elmalı İlçesi'nde köylüler ile toprak ağası arasında toprak kavgası patlak verdi. Köyde bulunan 26 Bin dönümlük Avlan Gölü kurutulduktan sonra köylüler tarafından ekildiği halde ağanın adamları biçerdöverlerle araziye girerek mahsule sahip çıktı. Köylülerin bu gasp olayı karşısında müdahalesini önlemek üzere devlet kuvvetleri ağanın biçerdöverlerini korumakla görevlendirildi. Açık haksızlığa rağmen devlet kuvvetlerinin ağayı koruması, iktidarın kimin iktidarı olduğunu bir kere daha göstermiştir.**

İkili anlaşmalar

■ Türkiye'nin bağımsızlığına gölge düşüren ikili anlaşmalar üzerine Türkiye ile Amerika arasında devam eden görüşmeler hâlâ bir sonuca bağlanamadı. Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasına göre görüşmeler yıl sonuna kadar sona erecektir. Ancak görüşmeler sonunda ikili anlaşmalar kaldırılmayacak, sadece tek anlaşma haline getirilecek, Amerika'nın imtiyazları yine sürüp gidecektir.

23 ağustos

Siyaset yasak

■ **Öğrenci kuruluşlarını bölmekle de devrimci gençliğe karşı hırsını tatmin edemeyen AP iktidarı, bu defa öğrenci derneklerinin siyasetle uğraşmalarını yasaklayan bir kanun tasarısı hazırlamak üzere harekete geçti. İçişleri Bakanlığı'nca önümüzdeki yasama dönemine yetiştirilecek olan tasarıya göre, mevcut öğrenci kuruluşları hiçbir şekilde siyaset yapamayacak, üstüste iki yıl kaybeden öğrenciler derneklerin yönetici kadrolarına giremeyecek, daha önemlisi bu kuruluşlar hükümetin sıkı kontrolu altına alınarak gerekli görüldüğü takdirde kapatılacaktır. Sükan'ın yönetimindeki İçişleri Bakanlığı'nın**

SÜKAN

böyle bir kanunu nasıl uygulayacağını tahmin etmek için kâhin olmağa lüzum yoktur. Bu kanunla, devrimci öğrenci kuruluşları bertaraf edilecektir. Bu kirli hesaplar içindeki iktidar, bir noktada yanılmaktadır. Devrimci kuruluşlar yokedilse bile, devrimci gençliği topyekûn yoketmek mümkün değildir.

24 ağustos

Hedef: Bozbeyli

■ AP Lideri Süleyman Demirel'in, parti içinde kendisine rakip olarak gördüğü kimselerden Millet Meclisi Başkanı Ferruh Bozbeyli'yi de bertaraf etmek için hazırlık yaptığına dair evvelce verdiğimiz haber, iktidara yakın gazeteler tarafından da doğrulandı. Yayınlanan haberlere göre, Demirel önümüzdeki döneme üç meseleyi çözümleyerek girmek istemektedir: 1) Sağ kanadın lideri eski Genel Başkan Yardımcısı Prof. Osman Turan'ın partiden ihraç edilmesi, 2) Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun naaşlarının iadesi, 3) Bozbeyli'nin Millet Meclisi Başkanlığı'ndan uzaklaştırılması... Parti içinde kendisine tek rakip olarak görünen Ferruh Bozbeyli'yi önümüzdeki yasama döneminde Meclis Başkanlığına aday göstertmemek, onun yerine Hasan Dinçer'i başkan yapmak için Demirel, yakın adamlarını harekete geçirmiştir.

Biralı kalkınma

■ **Başbakan Demirel, İstanbul'da yaptığı CocaCola'lı, Pele'li küşad gezisinden sonra İzmir'de de bira fabrikalarının temellerini atarak nurlu kalkınma yolunda ne kadar ileri gittiğimizi bir kere daha gösterdi! Türkiye'de Tekel tarafından yapılan bira imalâtını geliştirmek mümkün iken, Tuborg ve Prinze firmalarına bira fabrikası kurma yetkisi verilmek suretiyle yabancı sermayeye yeni bir vurgun kapısı açılmıştır. "Türkiye'de teşebbüs sahiplerini çoğaltacağız" diyen Demirel, gerçek kalkınmayı sağlayacak müteşebbisleri değil, renkli gazoz ve bira fabrikaları kuran müteşebbisleri desteklemektedir.**

Hilafetçiler faaliyete devam ediyor (Gazeteler)

YAZISIZ

25 *ağustos*

26 *ağustos*

27 *ağustos*

Tip bildirisi

■ **TİP Merkez Yürütme Kurulu, iç politika meseleleri üzerine bir bildiri yayınlayarak AP'nin seçimleri bir yıl öne alması ihtimali bulunduğunu açıkladı. Bildiride "Seçimleri öne almanın temel sebeplerinden biri de, Anayasayı değiştirme arzusudur. AP Seçim Kanunu'nu değiştirip milli bakıye usulünü kaldırarak ve seçimleri de bir yıl önceye alarak vakit geçirmeden Meclis'te anayasayı değiştirmek için üçte iki ekseriyeti sağlamak amacındadır. AP'nin bu niyet ve gayretlerinin arkasında Amerika vardır. Memleketin sosyalist, demokratik, yurtsever güçleri, AP'nin, kendi arzu ve niyetine rağmen, 27 Mayıs Anayasası'nın getirdiği demokratik düzenin sınırları içinde tutmayı başaracaktır" denilmektedir.**

DİSK'in görüşü

■ Hayat pahalılığı artarken iktidarın Grev Kanunu'nu işverenler lehine değiştirmeğe teşebbüs etmesi üzerine DİSK Genel Sekreteri İbrahim Güzelce bir demeç vererek "Grev hakkını kullanılmaz duruma sokacak olan bu eğilim de gözönünde tutulursa, emekçiler, devlet yönetimine ağırlıklarını koymadıkça, sahip oldukları haklarını bile kaybedeceklerdir" dedi. Güzelce, ayrıca, hayat pahalılığının artış oranının, işçilere sağlanan zamlardan yüksek olduğunu rakkamlarla açıkladı. (Fethi Naci'nin bu konudaki yazısı 7. sayfamızdadır.)

Orduda terfiler

■ Yüksek Askeri Şûra, çalışmalarını tamamlayarak altı korgeneral ile bir koramiralin terfilerini onayladı. Ordu yüksek kademelerinde de değişiklik yapılarak eski Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri Orgeneral Refet Ülgenalp 3. Ordu Komutanlığı'na, 3. Ordu Komutanı Fikret Esen Genel Kurmay ikinci başkanlığına, Orgeneral Tulga ise Nato'ya tayin edildi. Kemal Atalay, Refet Ülgenalp, Nazmi Karakoç, Reşat Pasin, Haydar Sükan, Reşat Mater orgenaralliğe, Haydar Olcay Noyan da oramiralliğe terfi ettirildiler. Ayrıca, sekiz tümgeneral korgeneralliğe, bir tümamiral de koramiralliğe yükseltildi. Bu yıl ordudaki tayin ve terfilerle bizzat meşgul olan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Tural, bu konuda basına herhangi bir haber sızmaması için çok sıkı tedbirler aldı. Terfi listelerinin basına verilmesi yasaklandığı gibi, bir takım, sırları dışarıya sızdırdıkları gerekçesiyle Genelkurmay'da çalışan bütün kadın memurlar bu görevlerinden uzaklaştırıldı. Yüksek Askeri Şûra, ayrıca, geçen sayımızda açıkladığımız esaslar çerçevesinde, Türk Silâhlı Kuvvetler Personel Kanunu'na göre orduda kimlerin emekliye sevkedileceğini de tesbit etti. Orduda mahrut bozulduğu için terfi sıraları geldiği halde kadro bulunamayan subayların emekliye sevkedilmesi gerekirken, tepki yaratmamak için, topluca emekliye sevk işlemi yapılmaması uygun görüldü.

Ordudaki terfi, tayin ve emeklilik işlemleriyle bu yıl bizzat meşgul olan Tural, Necdet Uran ve İrfan Tansel ile beraber...

Yağ skandalı

■ **Zeytinyağlarına madeni yağ karıştırıldığının tesbit edilmesinden sonra yapılan incelemeler sonunda İstanbul'da satılan ayçiçeği yağında da parafin bulunduğu tesbit edildi. Ayrıca, parafin karıştırılmış ayçiçeği yağlarının büyük bir ihtimalle margarin imalinde de kullanılmış olabileceğini açıklayan yağ toptancıları, margarinlerin de tahlillerinin yapılması gerektiğini söylemektedirler. Bu arada karışık yağ skandalı sanıklarından Gomel Firması'nın bir süre önce İstanbul'da büyük bir margarin firmasına külliyetli miktarda yağ sattığı anlaşıldı. Yağ yolsuzluğu bütün delilleriyle ortada durduğu halde özel sektörcü hükümet hâlâ ciddi bir tedbir almış değildir. Oysa, Türkiye'de madeni yağ itha-**

latçıları belli olduğuna göre bu yağların kimler tarafından satın alınıp zeytinyağı ve ayçiçeği yağına karıştırıldığını tesbit etmek mümkündür. Fakat resmi makamlar meseleyi örtbas etmek için büyük gayret sarfetmektedirler.

Siyah ihtilal

■ Amerika'da siyah ihtilal yatışmış gibi görünürken bu defa da New Haven ve Baton Rouge şehrinde zenci ayaklanmaları patlak verdi. Baton Rouge şehrinin çeşitli yerlerinde yangınlar çıkarılması üzerine polis zenci mahallelerini teker teker işgal etti. Öte yandan Londra'daki Amerikan Büyükelçiliği makineli tüfeklerle tarandı ve kapısına "zencilere hürriyet" dövizi bırakıldı.

İstifa ettiler

■ **Ankara Devlet Tiyatrolarında sürüp giden huzursuzluk yüzünden beş sanatçı daha bu tiyatrolardan istifa etmek zorunda kaldı. Ziya Demirel, Ekmel Hürol, Beyhan Hürol, Gülyüz Tolga ve Ertan Savaşçı'nın istifalarını başka istifaların izlemesi veya Genel Müdür Cüneyd Gökçer'in bir an önce görevinden alınması beklenmektedir.** **(Bu konudaki haberimiz 12. sayfadadır.)**

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

ZORBALAR!

CUMARTESİ akşamı Kuzey Vietnam'dan dönen Russell Mahkemesi Üyesi ve Soruşturma Kurulu Başkanı Sayın Aybar'ın Yeşilköy Havaalanında gazetecilere verdiği demeci, tüm yurttaşların duymasını isterdim... Savaşın dehşetini, zorbalığı, vahşeti yerinde gözleriyle görmüş, Amerika ve peykleri tarafından işlenen insanlık dışı savaş suçlarını bütün delilleriyle tesbit etmiş olan Sayın Aybar'ın demecine, ne TRT, ne de gazeteler gereken yeri vermişlerdir. Memeleri kesilen, etleri kopartılan, kafaları parçalanan genç kızların, çocukların ıstırabı, sadece Vietnam'lıların değil tüm insanlığın dramı karşısında bu ne ilgisizliktir, bu ne vurdumduymazlıktır. Soruyor Aybar: "Vietnam'da bütün bunlar olup biterken biz burada nasıl yemek yiyebiliyoruz, nasıl su içebiliyoruz?" **Hele ilk ulusal kurtuluş savaşı vermiş ülkelerden biri olan Türkiye, Vietnam'daki ulusal kurtuluş hareketine karşı nasıl böylesine kayıtsız kalabiliyor? Cevabı gayet basit: Kapitalizmin ve emperyalizmin çıkarlarıyla şartlandırılmış iktidarların, gazetelerin ve radyonun halkoyuna yön verdiği bir ülkede kapitalizme ve emperyalizme karşı bir savaşın gerçek yüzüyle halka duyurulması hiç mümkün olabilir mi?**

OLAMAZ... O kadar olamamaktadır ki, şu burnumuzun dibinde, onbinlerce kardeşimizin yaşadığı Kıbrıs'taki anti-emperyalist mücadele dahi yıllar yılı Türk halkına tamamen İngiliz emperyalizminin çıkarları açısından yansıtılmıştır. Adada İngiliz emperyalizmine karşı verilen mücadeleye, Türk cemaati İngiliz egemenliğinin başlıca savunucusu olarak karşı çıkartılmış, Türk devlet adamları ve basını da yıllar yılı bağımsız bir Kıbrıs'a karşı, İngiliz sömürgesi bir Kıbrıs'ın savunucusu kesilmiştir. Türk yöneticilerinin emperyalizmden yana tutumları, Rum faşistlerinin tahrikleriyle birleşince, Kıbrıs'ta tam İngilizlerin istediği gibi bir bölünme gerçekleşmiş; olan, Türk'üyle, Rum'uyla Kıbrıs halkına olmuştur. Oysa, daha başlangıçta **"anti-emperyalist"** esaslarda görüşbirliğine varmak mümkün olsaydı, Makarios'un **"bağımsızlık"**tan yana tutumuna İngiliz savunuculuğu ile karşı çıkılmasaydı, bugün Kıbrıs'ta Türklerle Rumların kardeşçe bir arada yaşadığı, silâhlardan ve üslerden arınmış, bağımsız bir federatif devlet kurulması sağlanabilirdi. Ama bir yandan bizim devlet adamlarının emperyalizmin hizmetinde olmaları, bir yandan da faşist unsurların Rumlar üzerindeki tahrikleri iki cemaati uzlaşmaz duruma düşürmüştür.

İKTİDARSIZ Süleyman iktidarı, bugün yine emperyalizmin hizmetinde, Kıbrıs'ı Amerika'ya Ortadoğu'da yeni bir üs olarak peşkeş çekmek pazarlıkları içindedir. Bu pazarlıklarda Kıbrıs'ta yaşayan ve kendi iradeleri dışında Rumlarla düşman duruma düşürülen Türklerin can ve mal garantisi de bir yana itilmiştir. Bunun içindir ki, Kıbrıs Türklerinin tek umudu olan mücahitler Ankara caddelerinde Sükan'ın polislerine insafsızca coplatılmış, mahkemelerde süründürülmüştür. Emperyalizmin oyunu ortadadır. Bir yanda Amerikan kuklası Atina Cuntası, Kıbrıs'taki bağımsızlık yanlısı demokratik, sosyalist, anti-emperyalist güçleri bertaraf edecek, hattâ gerekirse Makarios'u bir darbe ile devirecek, öte yanda Amerikancı Süleyman iktidarı "Enosis" aleyhtarı Türk unsurları sindirecek, böylece Amerikan emperyalizminin çıkarlarına uygun "Üslü Enosis" gerçekleştirilecektir. İşte, Vietnam gerçeklerini Türk halkından gizleyen, Amerika'nın "kanlı tırmanmasını" kayıtsız şartsız destekleyenler, Anglo-Amerikan emperyalizminin çıkarları için kendi soydaşlarına, kendi halkına zorbalık etmekten çekinmeyenlerdir.

Çıkmazdaki İktidar Zorbalığa Gidiyor

BEKLEMEĞE alışkındılar... Yıllar yılı elde silâh her an ölümle pençeleşerek Erenköy'ü beklemişlerdi. Ateş yağmuru altında, türlü mahrumiyetler içinde, öğrenimlerini feda ederek canlarını yavru vatanın savunmasına adamışlar, binlerce Kıbrıs Türk'ünün tek umudu haline gelmişlerdi... Savaşmayı olduğu kadar, beklemeyi de biliyorlardı...

Ama, bekleyişin bu türlüsünü ilk defa görüyorlardı. Başkentteki Emniyet Sarayı'nın yedinci katında bu defa vücutlarında kurşun yaralarının acısını değil, cop darbelerinin sızısını hissederek bekliyorlardı. Saat sabahın üçü olmuş, polisler soracaklarını sormuş, onlar da söyleyeceklerini söylemişlerdi.

Sekiz Kıbrıs'lı mücahit Birinci Şube'nin koridorlarında yanyana beklerken, gözlerinin önünden Kanlı Noel sonrasının olayları geçiyordu...

Kanlı Noel'in üzerinden yıllar geçmişti. *"Kıbrıs Türktür Türk Kalacaktır - Ya Taksim Ya Ölüm - Kıbrıs Cumhuriyeti - Federatif Kıbrıs"* sloganlarıyla onbinlerce Kıbrıs'lı ve bütün Türkiye yıllardır uyutulmuştu.

Muhalefette iken dinamizmden, çıkarmadan dem vurup o günün yöneticilerini pısırıklıkla suçlayanlar, iktidara Kıbrıs'ı fethetme iddiaları ile gelmişlerdi. Gelmişlerdi ama, Kıbrıs'ı Türkiye'ye katmak bir yana, üstelik Türk cephelerini tutan mücahitleri uçak ve vapuruyla anavatana taşımışlardı. Yarından bir şeyler umarak güneşte, karda, yağmurda elde silâh yıllarca bekleyen mücahitler, ellerine üçer yüz lira tutuşturulup Ankara sokaklarına salınıvermişlerdi. Yemek, içmek, giyinmek, her şey bu üçyüz liranın içinde idi. Üstelik, Kızılay, üçyüz liraları zamanında da ödemiyordu.

Kıbrıs'tan gelen haberler ise üzücü idi, umutsuzdu. Rumlar, Türkleri kadın erkek avlamağa devam ediyorlardı. Türk Hükümeti'nin bu cinayetler karşısındaki tepkisi *"sert bir nota"*dan ibaret kalıyordu.

Barış Gücü olaylar karşısında seyirci idi. Rum yönetimi Türk topraklarını parça parça ele geçiriyor, onbeş bin Yunan askerini de kendi ordusuna katıyordu.

Atina Cuntası, "Enosis"i gerçekleştirmek için Makarios yönetimi ile anlaşma yolunda idi. Anlaşma sağlanamasa bile, Lefkoşe'de de faşist bir darbe yaparak adayı Yunanistan'a ilhak etmek için Atina'nın hazırladığı planlar deşifre olmuştu. Yunan Kralı Konstantin'in Amerika ziyareti sırasında patronlarıyla bu *"Enosis"* tasavvurlarını gerçekleştirmek için görüşmeler yaptığından şüphe edilmiyordu.

FAZIL KÜÇÜK
(Yaz tatilinde!)

ÇAĞLAYANGİL
(Renkli günler)

■ *İktidar Enosis'i gerçekleştirme pazarlığı içinde...*

Buna karşılık Dr. Fazıl Küçük, Barış Gücü himayesinde yaz tatili yaparken turist Dışişleri Bakanı Çağlayangil, sayfiyelerde hayatının renkli günlerine yenilerini katıyordu.

Kıbrıs Türklerinin kendi başlarının çaresine bakmak yolunu seçmelerini önlemek için mücahitlerin komutanını Dr. Küçük'ün jurnallerine dayanarak geri çeken *"Süleyman iktidarı"*, büyük bir gizlilik içinde Kıbrıs'ın pazarlığını yapıyordu. Yine Amerika'nın çıkarlarına hizmet edecek bir üssün Türkiye'ye verilmesi karşılığında koskoca Kıbrıs Adası'nı Yunanlılara teslim etmeğe çoktan hazır olan Demirel - Çağlayangil ikilisi, en çıkar yolun konuyu unutturmak olduğuna inanıyordu.

İşte bu sonu gelmeyen bekleyiştir ki, 24 Ağustos perşembe günü mücahitleri caddelere taşırdı. Yayınladıkları bildiri ile *"İkinci cepheyi anavatanda açtıklarını"* ilân eden mücahitler, önce Zafer Anıtı'na bir çelenk koymuşlardı. Pek öyle kalabalık da değillerdi.

İkiyüz mücahit daha sonra ellerinde dövizler olduğu halde Zafer Anıtı'ndan bakanlığa doğru yürüdüler. Hemen yanıbaşlarında yürüyen toplum polisleri, aldıkları yeni 225 Liralık ödeneğin hakkını verebilmek için sabırsızlanıyor, *"Hele bir tenha yere gelelim, hepinize duman attıracağız"* diyorlardı.

■ *Kıbrıs mücahitleri coplanıyor, bayraklar yerde sürükleniyor*

Saatler 18.35'i gösterirken ikiyüz Kıbrıslı mücahit Atatürk Bulvarı ile Bakanlıklar Caddesi'nin kesiştiği kavşağa gelmişlerdi. Ne zaman ki, sağa, başbakanlığa saptılar, Sükan polislerinin zorbalığı başladı. Özel büslerinden inen toplum polisleri coplarla mücahitlerin içine daldılar. Körpe vücutlarda mor izler bırakan coplar, olayları iz-

Bağımsız İnsan

İNSANOĞLU büyük döğüşüne tabiatla başlamıştır. İnsan soyu tabiatla döğüşünde hergün biraz daha birşeyler kazanıyor. Mağaradan atoma kadar insan soyunun büyük macerasının sonucu zaferdir.

İnsanoğlu tabiatla savaşında boyuna yenmekte devam edecektir. İnsanoğlunun başına çok büyük bir belâ gelmezse, hergün biraz daha yenecektir. Her yeni buluş, tabiatı bir yeniştir. İnsanoğlunun tabiat tutsaklığından biraz daha kurtuluşudur. Bugünkü insan dünden daha bağımsızdır. Yarınki insan bugünkünden daha bağımsız olacaktır.

Bir de insanın insanla ilişkileri var. Derebeylik düzeninde, kölelik zamanında insan insanın daha çok tutsağıydı. Burjuva düzeninde insan daha bir bağımsızlaştı. İnsan bilimde, daha doğrusu bilim yoluyla tabiata karşı bağımsızlaşır. Tutsaklığından kurtulurken, onu ezen, soyan, sömüren insana karşı da bağımsızlaşır, tutsaklığından kurtulur. İnsanın tabiata karşı zaferi, insanın insana karşı zaferi aşağıyukarı bir paralellik gösterir, ya da göstermesi bilimsel olarak gereklidir.

Atomu bulan, uzaya giden insanoğlu öyleyse niçin bir sömürü düzeninde hâlâ. Kimdir, bu insanları tutsak eden sınıf, kimlerdir bu tutucular ki, dünyamızı cehennem ediyorlar?

Bunu herkes biliyor, bunlar burjuvalardır.

Burjuva düzeni, insanın insanı sömürmesi, sömürmeyi, insanın insanı köle yapmasını meşru kılan düzen... Burjuva düzeni, eski günlere bakarak, derebeylik düzenine bakarak, elbette bir hürriyet aşamasıdır. İnsanoğlu burjuva düzeninde elbette daha hürdür. Ama günümüz için bu düzen artık bir kölelik düzenidir. İnsan insanı sömürdükçe, insan insanı aşağıladıkça, insan insanı köle gibi kullandıkça, ama bu işi nasıl yaparsa yapsın, ister o benim fabrikamda işçidir, diyerek, ister o benim tarlamda ırgattır, diyerek yapsın, bu düzen bir kölelik düzenidir.

Sömürüye bilimsel olarak karşı olduğu için, sosyal bilimlerde son aşama olduğu için sosyalizmin temelinde yalnız be yalnız bağımsızlık vardır.

Sosyalizmin savaşı, insanı bağımsız kılma savaşıdır.

Sosyalizm hürriyettir.

Burjuvazi buna karşı en büyük yalanlarından birisini kıvırıyor: Sosyalizm, tutsaklıktır, diyor. Hürriyet benim düzenimdedir, diyor. Onun hürriyeti şöyle bir hürriyete benziyor: Bir insanın elini ayağını bağlamışız. Bir de demir parmaklıklı bir yere kapatmışız.. Bir de sesinin ulaşabileceği yere insan yaklaştırmıyoruz. Ona demişiz ki, konuş konuşabildiğin kadar. Sen hür bir insansın.

Tekmil ekonomiyi, üretim araçlarını elinde tutarak proleteryanın elini kolunu bağlayan burjuvanın hürriyetinin tıpkısı bu hürriyet.

Burjuva düzeni bir tutsaklık zinciridir. İçerde bir insan başka insanları tutsak kılmışsa, o milleti başka bir millet de tutsak kılabilir. Tutsaklık bir bütündür ve sosyalizm bu tutsaklığa tümüyle karşıdır.

İçerdeki ve dışardaki sömürüye son vermektir sosyalistlerin amacı. Bütünüyle milleti bağımsız kılmaktır.

İnsan ve millet bağımsızlığına bir zarar nereden gelirse gelsin, ona karşı koymaktır. Bizdeki ahmak burjuvaların aldatmacaları alçakçadır. Biz tümüyle sömürüye karşıyız. Bir sömürüye son verip, başka bir sömürü düzenini kurmak çabası olabilir mi tümüyle bağımsızlık taraftarı olanların?

Bağımsız insan sosyalizmin tatbik edildiği ülkelerde ancak ve ancak olabilir. Eğer insan bir ülkede bağımsız değilse o ülkede sosyalizm tatbik edilmiyor, demektir.

Milletleri bağımsız kılmak, insanları bağımsız kılmak, bu kadar tutucu güç karşısında o kadar kolay olmayacak ama, mümkün olacak.

Her şeyin dibi başı, anhası, minhası, başladığı bittiği yer insan bağımsızlığı, millet bağımsızlığı.. Gerisi yalan dolan, yalan dolan..

Yaşar Kemal

dövüldükten sonra mahkemeye verilmeleri ve olayların şiddet yolu ile bastırılmak istenmesi, bir bakıma Kıbrıs'ın da gittiğini, çıkmazdaki iktidarın artık zorbalığa sürüklenmekte olduğunu da gösteriyordu.

■ *Zorbalık iktidarın "kirli oyun"unu günışığına çıkardı*

Öküz altında buzağı aramayı itiyat haline getiren *"Devr-i Süleyman"*, son olaylardan Rauf Denktaş'ı sorumlu tutmaya çalışıyordu. Oysa Denktaş, kendisine yürüyüş için başvuran mücahitlere *"Bu işten vazgeçmelerini"* salık vermişti. Denktaş'ın istediği başka şeydi. Meselâ, tekrar Kıbrıs'a dönüşünün sağlanması... Turist Çağlayangil bunun karşısında idi. Çünkü Denktaş, Dr. Küçük gibi her söylenene, her yapılana, her direktife *"evet"* demiyecekti.

Silâhtan arınmış bağımsız bir Kıbrıs'a *"hayır"* diyen Süleyman iktidarının düşüncesi, olayları mümkün olduğu kadar kamuoyundan saklayıp Amerika'nın empoze ettiği pazarlığı ne bahasına olursa olsun bir sonuca ulaştırmaktı.

Ama, Sükan polislerinin zorbalığı, olup bitenleri halkoyundan saklamak şöyle dursun, kapalı kalıplar ardında oynanan *"kirli oyun"*u bütün çıplaklığıyla açığa vurmuştur. İktidar, bundan böyle, emperyalist devletlerin dümensuyunda *"Kıbrıs'ı satma"* politikasını kolay kolay sürdüremeyecektir. Sürdürmesi ise, AP iktidarının temellerini her geçen gün biraz daha sarsacaktır.

Ve daha önemlisi, zorbalığa gitmekten başka çıkaryol bulamayan Süleyman iktidarı, Ankara caddelerinde gençlerle polisleri tekrar karşı karşıya getirmekle kendi kuyusunu kazmaktadır.

Çünkü zorbalık, hele çıkmazlardaki bir iktidar için geri tepen kahredici bir silahtır!

Rauf Denktaş Kıbrıs'lı mücahitlerle görüşüyor

lemeye gelen gazetecilere de inmekte gecikmedi. Bakanlıklar Postanesi'nin önü bir anda anababa gününe döndü.

Makarios'un bile kolay kolay çatışmayı göze alamadığı mücahitlere meydan dayağı atılırken olup biteni izleyenler gözyaşlarını tutamıyorlardı. Emniyet Müdürü Abdurrahman Lâmi, toplum polisinin harekâtını bizzat yönetiyordu. Lâmi, katmerli başarısızlıklarını gayretkeşliği ile maskeleme çabası içinde idi.

"Ordu Kıbrıs'a - Ya İstiklâl Ya Ölüm - Yavru Vatan Kıbrıs Elden Gidiyor" cümlelerinin bulunduğu dövizlerle Türk bayrakları yerlerde sürünüyordu.

Mücahitlerin körpe vücutlarına indirilen her cop, aslında Kıbrıs'a iniyordu... Her şey bir kaç dakika içinde başladı ve bitti... Ve bu olaylarla birlikte Kıbrıs Türkü'nün anavatana güveni ve umudu da bitmişti.

Mucahitlerin toplum polisince

UTANSINLAR!

İsveç'te yayınlanan "Star - Göteborgs - Posten" Gazetesi'nin 13.8.1967 tarihli sayısından:

"Barbro ve Güneş Karabuda'nın Türk Gibi Kuvvetli adlı röportaj filmini büyük bir ilgiyle seyrettik. Kendileri, bilindiği gibi, Türkiye'nin itibarını sarsacak faaliyette bulundukları iddiasıyla seyahat hürriyetleri kısıtlanmış olduğundan, İsveç'e dönememektedirler. Türk Gibi Kuvvetli programı, Türkiye'nin yabancı memleketlerdeki itibarını sarsmaktan çok uzaktır. Barbro ve Güneş Karabuda'nın Türkiye'yi özellikle televizyonda tanıtmak için gösterdikleri çaba cezalandırılmak yerine mükâfatlandırılmalıydı."

ANT'IN NOTU : Bu film İskandinavya'da 5 Mil yon televizyon seyircisine Türkiye'yi tanıtırken, filmin yapımcıları Karabuda'lar, pasaport verilmediği için hâlâ İsveç'e dönememektedirler.

TİP Lideri Aybar Vietnam'dan döndü

SAVAŞI GÖZLERİMLE GÖRDÜM!

AMERİKA'nın Güneydoğu Asya'da işlemekte olduğu savaş suçlarını yerinde tesbit etmek üzere Russell Mahkemesi Soruşturma Kurulu Başkanı olarak Kuzey Vietnam'a giden Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar geçen cumartesi Türkiye'ye dönmüştür.

Russell Mahkemesi Genel Sekreteri Denis Berger, Finlandiya Vietnam Komitesi Başkanı Dr. Henrik Forss ve La Croix Gazetesi yazarlarından Jean Bertolino'nun da dahil bulunduğu soruşturma kurulu, Birleşik Amerika'nın sivil halka karşı işlediği insanlık dışı suçları ve kullandığı yeni silâhları, yüzlerce tanık dinleyerek ve fotoğraflar çekerek tesbit etmiştir.

Yeşilköy Hava Alanında partililer, sendikacılar ve gençler tarafından karşılanan Aybar, Vietnam izlenimleriyle ilgili olarak şu demeci vermiştir:

"— Memlekete dönmüş olmaktan, halkıma kavuşmaktan, partili kardeşlerime, dostlarıma kavuşmaktan çok sevinçliyim. Vietnam'da bir ay kaldım. Hanoi'nin son bombardımanlarında oradaydım. Amerika'lıların işledikleri suçları gözlerimle gördüm. Vietnam halkı ile beraber o suçlara muhatap oldum. Amerikalılar Vietnam'da insanlık dışı bir savaş yürütüyorlar. Haince, sinsice silâhlar kullanıyorlar. Tazyikli bombalar kullanıyorlar.

Amerikalıların Vietnam'daki savaşı, sanılmasın ki, mahalli bir iştir. Hatta Güneydoğu Asya'ya ait bir savaş da değildir. Bu, bütün mazlum milletlere karşı yapılan bir savaştır.

Amerikalılar Vietnam'da halkı dize getirmek için aklın, hayalin almayacağı şekilde vahşice davranıyorlar. Vietnam halkı bu vahşet karşısında cesur, sakin, neticeden emin...

Çocukların her gün ölümle karşı karşıya kalmasının ne demek olduğunu biliyor musunuz? Kadınların, kızların, yetişme çağındaki insanların... Her gün, her dakika... Ama Vietnam halkı, hürriyeti için, bütün bizlerin hepimizin hürriyeti için bu savaşı kazanacağından emindir. Stratejik ihtiyatlar Güney Vietnam halkındadır, Amerika'da değil...

Kuzey Vietnam'da Hanoi'den başka şehirlere de gittim.

Savaşı gözlerimle gördüm. Aklınızın almayacağı cinayetler işleniyor. Güneyde halka toptan işkence yapılıyor. Halkı bir yerden bir yere sürgün ediyorlar. En uyanıklarını toplayıp, zındana atıp türlü işkenceler yapıyorlar. Güneyde işkence görmüş olanları gördüm. Bir genç kızın memesinin uçlarını koparmışlar. Resimleri var, göstereceğim. Baldırından kerpetenle et koparmışlar. Omuzunu kızgın demirle dağlamışlar. Körpecik, güzelcecik kız... Bu bir tane değil... Savaş alanında olanlar, napalm bombası ile yakılan köyler de ayrı... Kuzeyde hergün, her dakika ölümle karşı karşıya insanlar... Beş yaşındaki çocuklar, gülüp oynayacak, eğlenecek çağda iken ölümle karşı karşıya... Bakıyorsunuz, düdükler çalıyor; herkes sığınaklara koşuyor, işler duruyor, fabrikalar duruyor, tarladaki çalışma duruyor. Halk ordusuyla, mahalli kuvvetleriyle ve milis kuvvetleriyle çarpışıyor. Halk silâhını elinde taşıyor. Ağır makineli, hafif makineli...

Alarm düdüğü çaldı mı, işyerinde işlerini bırakıp silâha sarılıyorlar. Kaldığım otelde servis yapan garsonlar, düdük sesini duyunca silâha sarılıp damlara fırlıyorlardı. Tasavvur edin, bu durum on dakika sürüyor... Gürültü patırtı, bombalar atılıyor. Yarım saat sonra bir daha... Bu böyle devam ediyor.

11-12 Ağustos bombardımanlarında oradaydım. O gün hareket edecektim. Tam basın konferansı yaparken geldiler. Basın konferansında 200 - 250 gazeteci vardı. Bir çok binayı yerle yeksan ettiler. 21 - 22 Ağustos'ta tekrar geldiler. 21'inde bir hastaneye saldırdılar. 22'sinde Hanoi'nin en işlek caddesine altı bomba atıldı. Yüzlerce ev yıkıldı. Yüzlerce insan öldü. Binlerce yaralı var. Bombardımandan hemen sonra bombalanan yere gittik. Gördüğüm şeyleri unutamam... Bir çoğuna bakamadım. Resimlerini çektirdik. Bir çocuğun kafası hurdahaş olmuştu...

Biz burada, hiçbir şey olmuyormuş gibi nasıl yemek yiyebiliyoruz, nasıl su içebiliyoruz? Hayret edilecek bir şeydir."

Aybar, Hanoi'de tesbit ettiği savaş suçları hakkında hazırlayacağı raporu bütün delilleriyle Russell Mahkemesi'ne sunacaktır. Mahkeme sonbaharda Amerika'yı Gonecide ve Yasak silâhlar kullanmaktan sanık olarak yargılayacaktır.

PARTİZANLIK

■ *Petrol Ofis'te yeni genel müdür geniş çapta tasfiye yaptı.*

Adalet Partisi iktidarda bulunduğu yirmi iki aydan beri bütün devlet kademelerinde partizanlığı hakim kılmış ve köşe başlarındaki haysiyetli devlet memurlarını uzaklaştırıp yerlerine, kapıkulu olacak kimseleri getirmiştir. İktidarın bu tasarrufu, gerekçesini, Demirel'in İzmir'de TRT ek tesislerini açarken söylediği şu sözlerde bulmaktadır: *"Hiçbir müessese kendisini özerklik, müstakillik mefhumu içinde hükümran addedemez. Öyleyse bir âhengin kurulması lâzımdır. Bütün mesele bir âhengi bulmaktır."*

İşte bu *"âhenk"* diye bahsedilen partizanlık bütün devlet kademelerinde gerçekleştirilmiştir. *"Âhenk"* operasyonuna en sonuna kadar direnen tek müessese Petrol Ofis olmuş, ancak o da neticede Süleyman iktidarının tasfiye giyotininden kendisini kurtaramamıştır.

Genel Müdür Kenan Onat bu görevden uzaklaştırıldıktan sonra yerine getirilen Zeyyad Karapazar, derhal tasfiye operasyonuna girişmiştir. Karapazar, şahsen, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Refet Sezgin'in hısmıdır. Sezgin'i ise tarife hacet yoktur. Sezgin, ilk ününü 27 Mayıs öncesinde İmroz ve Bozcaada rumlarının birkaç bin oyunu alabilmek için azınlık okulları statüsünde değişiklik yapılmasını sağlamakla kazanmıştır. İşte bu Sezgin'in adamı olan Zeyyar Karapazar'ın emriyle derhal Petrol Ofis bünyesinde yevmiyeli olarak çalışanların işlerine son verilmiş, otuza yakın memur doğuya atanmıştır.

Ayrıca, Planlama Müdür Yardımcılığına, Genel Sekreterliğe, Zat İşleri Müdürlüğüne, Emlâk Müdürlüğüne, Ulaştırma İşleri Müdürlüğüne, İstanbul Bölge Müdürlüğüne, Tanıtma ve Propaganda Müdürlüğüne birer emekli albay tayin edilmiştir. Yüksek dereceli kadrolara getirilenlere de acele birer ek görev verilmiştir. Ek görev alanlar arasında Teftiş Heyeti Başkanı Nihat Gönenç, Genel Müdür Yardımcısı Ruhi Orbay, Genel Müdür Zeyyad Karapazar, İstanbul Bölge Müdürü Ferda Somer, Genel Sekreter Kemal Güner, Genel Muhasebe Müdürü Adil Medin, Akaryakıt Müdürü Müştak Dikorman da vardır.

Anayasa, genel müdür ve müsteşarların devlet memurları arasından atanması gerektiği hükmünü koyarken, bugün bir çok genel müdür sözleşmeler ve yevmiyeler ile çalıştırılmaktadır. Bu gayrikanuni tasarruflar karşısında hukukçular şunları söylemektedirler:

"Bugünkü şartlar altında, devletin asli ve sürekli hizmetlerini yapmak görevini alan kimselerden yövmiyeli ve sözleşmeli olanlarla ilgili olarak Anayasa Mahkemesi'nde iptal dâvası açılabilir."

TÖS KURULTAYI ÇOK ÇEKİŞMELİ GEÇTİ

■ *Yeni yöneticilerin başlıca görevi TÖS'ü kısır çekişmelerden kurtararak öğretmenleri bir çatı altında toplamaktır.*

TÖS Kurultayı'nda öğretmenler toplantı halinde...

TÜRKİYE Öğretmenler Sendikası bünyesindeki anlaşmazlıkları gidermek ve yeni bir ekip kurmak üzere olağanüstü toplanan TÖS Kurultayı geçen hafta bir seri çekişmeli oturum yaptıktan sonra, Fakir Baykurt'u yeniden başkanlığa getirdi.

TÖS Kurultayı ile ilgili kulis çalışmaları aylarca önce başlamış, kongreye 15 gün kala yoğun bir hal almış bulunuyordu. Nafiz Şentürk, Mustafa Şamlı, Behzat Ay, Mehmet Başaran, Hüseyin Başaran ve Talip Apaydın'ın desteklediği Fakir Baykurt genel başkanlığa seçilebilmek için ortam hazırlarken, Feyzullah Ertuğrul, Hasan Erdoğan, Tevfik Yılmaz, İzzet Üstün'ün desteklediği Aydın Aydemir, Baykurt'un karşısına çıkmağa hazırlanıyordu. Kars Grupunun desteğini alan Dursun Akçam da başkanlık için iddialı idi. Son bir kaç gün içinde Veli Demiröz'ün desteklediği Mümtaz Soysal'ın ismi de başkan adayları arasına girmişti.

■ *Tiyatro TÖS Sendikaya kaç liraya mal olmuş!*

22 Ağustos sabahı başkentin Küçükesat semtindeki Çırağan Salonu'nda toplanan kurultayı Genel Başkan Feyzullah Ertuğrul bir konuşma ile açtı. Ertuğrul'un özellikle sendikacılık konularına değinen konuşması sürüp giderken kulislerde birazdan okunacak Denetleme Kurulu raporu tartışılıyordu.

Rıfat Kelecioğlu, Hamdi Konur ve Dursun Kut'un imzalarını taşıyan Denetleme Kurulu raporunun en ilgi çekici yanı Tiyatro TÖS ile ilgili bölümdü... Bu bölümde şöyle deniliyordu: *"Sendika başkanı ile Sermet Çağan arasında 14.7.1966 tarihinde yapılan anlaşma ile kurulan Tiyatro TÖS'e o tarihten 20.1.1967 tarihine kadar 64 Bin 919 Lira 50 Kuruş gönderildiği, buna karlık tiyatrodan gelir olarak sendikaya herhangi bir paranın gelmediği anlaşılmıştır. Ancak, sendika mali danışmanı Mehmet Oktay'ın 20.1.1967 tarihli raporundan anlaşıldığına göre, sendikanın tiyatro için ödediği paranın dışında ayrıca 28 Bin 556 Lira 50 Kuruş borcu bulunduğu anlaşılmıştır. Sendika temsilcisi Mehmet Özgüçlü'de bulunan ve halen kapatılmamış olan 4 Bin 662 Lira 21 Kuruş ile birlikte Tiyatro Tös'ün sendikaya yüklemiş olduğu borç ve masraf tutarı 97 Bin 719 Lira 14 Kuruş olarak meydana çıkmaktadır."*

Denetleme Kurulu raporunun dördüncü sayfasında ise Suluca ve Narlı tatil kamplarının 62 Bin 265 Lira 80 Kuruş zarar ettiği belirtiliyor, ayrıca İstanbul Şubesi'ne verilen 5 Bin 900 Lira avans ile yöneticilerin yollukları tutarı olan 13 Bin Lira üzerinde de duruluyordu. Bu durumda ortaya, yönetim kurulunun ibra edilip edilmemesi konusu çıkmıştı...

■ *Taraflar arasında tartışmalar patlak veriyor*

Kongre başkanlığı seçimini Cemal Başbay'ın kazanması ve altı komisyonun seçim sonuçları, Fakir Baykurt'un genel başkanlığa doğru ilerlediğini gösteriyordu.

İkinci gün, Mümtaz Soysal, Dursun Akçam silinirken, genel başkanlık için ortaya yeni bir isim çıkmıştı: Çetin Özek... Özek, ikinci gün çalışmalarında patlak veren usul tartışmalarında yaptığı konuşmalarla denge unsuru olduğunu ortaya koymuştu. Aslında, yalnız olağanüstü genel kurulun değil, TÖS'ün denge sağlayacak bir lidere ihtiyacı vardı. Ancak, tüzüğe göre genel başkanın mutlaka Ankara'da görevli bir kimse olması zorunluluğu, Çetin Özek'in adaylığına imkân vermiyordu.

Öğleden sonraki oturumda Öğretmenler Bankası'nın TÖS delegelerine bir kokteyl parti vereceği haberi yayıldı... Başkan, Öğretmenler Bankası'nın çağrısını açıklayınca söz isteyen Baykurt, *"Banka mı ticarethane mi olduğunu bilmediğimiz bir müessesenin çağrısını kabul edemeyiz. Üstelik zamanımız dar, yapılacak işimiz çoktur"* dedi. Ve başka delegeler de *"Adını adımızdan alan bankanın bizi istismarı yeter.. Bu da, bir firmanın ortaya attığı çorap reklâmı gibidir..."* diyerek kokteyle gitmeyi reddettiler.

Yönetim Kurulu adına konuşan Feyzullah Ertuğrul, üç saatlik konuşmasında kendisini ve arkadaşlarını savunduktan ve bir çok gerçekleri dile getirdikten sonra eski genel başkan Fakir Baykurt, kendisine sataşıldığını ileri sürerek söz aldı. 2 saat 55 dakika süren konuşmasında Baykurt da, Ertuğrul gibi, önce kendisini, sonra da eski çalışma arkadaşlarını savundu. Baykurt konuşurken delgeler yalnız dinlemişlerdi. Fakat o gece konuşma yorumlandı ve üçüncü günün elektrikli havası kendiliğinden hazırlanmış oldu.

Üçüncü günün sabahı bazı üyeler Aydın Aydemir'e de söz verilmesini istediler. Bunun üzerine verilen önergeler bir anda başkanın önünü dolduruverdi... Aydemir'in konuşup konuşmaması tartışılırken Tevfik Yılmaz, Hasan Ertuğrul, Feyzi Çimen, Kaya Turan, Etem Kumbaş, Fakir Baykurt, Feyzullah Ertuğrul, Sadrettin Eyüboğlu arasında hiç de akademik olmayan konuşmalar geçti... Başkan oturuma onbeş dakika ara verdiği halde tartışmaların uzun süre arkası kesilmedi.

Neticede kurultay hiç kimseye söz verilmemesini kararlaştırdı ve sık sık kulakları tırmalayan cümleciklerin geçtiği tartışma görünüşte bitti. Fırtınadan sonra yönetim ve yürütme kurulları 50'ye karşı 120 oy ile ibra edildi.

■ *TÖS Yürütme ve Yönetim Kurullarına kimler seçildi?*

Daha sonra yapılan seçimler sonunda Yürütme Kurulu'na Fakir Baykurt, İ. Safa Güner, Doç. Dr. Türkkaya Ataöv, Rahim Eren, Fikri Uğur, Ömer Aslan, Ahmet Cenan, Murat Şen ve İsmet Baran seçildiler.

Yeni yönetim kurulu ise şu öğretmenlerden kuruldu: Hüseyin Kılıç, Murat Kâhyaoğlu, Ekrem Kabay, Mehmet Başaran, Mehmet Öztekinyiğit, Nazif Şentürk, Cahit Batmaz, Veli Demiröz, Mehmet Güner, Veli Asan, Ergun Bozbek, Veli Caner, Kemal Gülnaz, Belgüzar Bulut, İbrahim Yaprak, Mustafa Özgür.

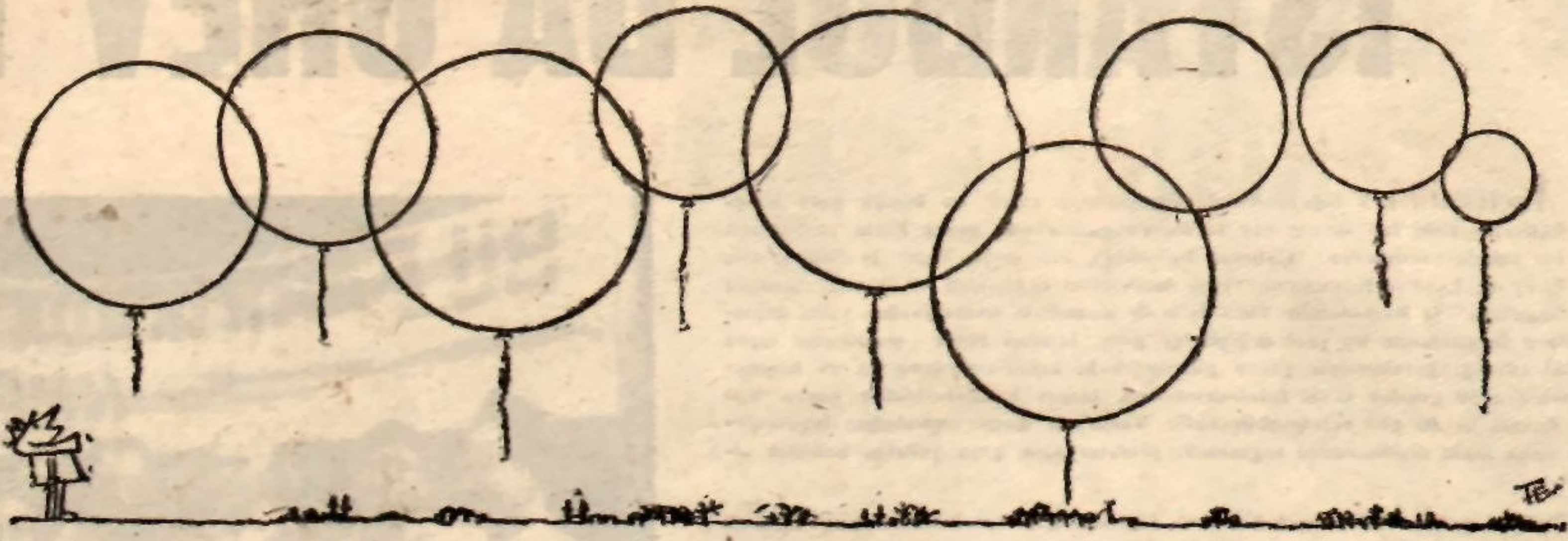
Bu seçim sonuçları TÖS'ü içine sürüklendiği anlaşmazlıktan kurtarmış mıdır, yeni yöneticiler TÖS'ü yekvücut olarak geliştirebilecekler midir? Bunu zaman gösterecektir.

Hacının ezdiği cümle

Bu yazıyı ardımızdan CIA (Cay) koşuyormuş gibi okuyacaksınız.

ÇOK efkârlıyım gardaş gafam kızıyor valla bi de milliyetçiymiş bunlar milletçi olsunlar bir kerem hangi harbe katılmışlar kimi kimseyi öldürmüşler mi ben kaçarken beş kişiydik dişine kadar silâhlı nasıl öldürdük gâvuru haa üstünden on luyi altını çıktı tabancası da caba biz öyle milliyetçiydik işte kurtuluşunu sevsinler itlerin ulan savaş böyle olur kıstırdın mı hakhyacaksın herifi atatürkçüymüşler hem de görmüş mü ulan ırzı gırıklar mustafayı ben gibi masasında bulunmuşlar mı içmişler mi beraber rahmetliyle gonuşup anlaşmışlar mı lâkin işte bir yânış lâf ettim de govduydu beni ama olur değel mi herkesin başında yânış biz bunlar gibi yânış etmiyoruz ama halkçıyız diye de çıkmıyoruz ortaya halkı tanımıyorlar çünki halkı çalıştıracaksın gardaş dün pezevenk mahmudun orda bir yosmaya atladık bir tevatür ulan dedim gız yapma böyle yüz bangınot bu gel fabrikama namusunla çalış geceleri de benle çalışırsın çalışmazsan ama yosma olursun böyle ahlâk der buna derim ben işte gardaş biz allaha sığınmışık dün lan o it oğlu domuzâ bekçi olacak hıyıra yaradana sığınıp bir şamar vurdum bak dinsize lan adamı hasta diye kapıdan koyvermiş nolur yani ağzından şuncacık gan geldiyse ben onun ağzına tüh mehmed lan ağzım kurudu bize getir lan gonsolosun hediyası şişeden ah gardaş kimseye anlattıramıyorum herşeylerin bir zamanı var toprak dağıtılmaz mı dağıtılır ya onun da bir zamanı var geçen müzakerede izah ettiriverdim dedim önce ben dağıtırım toprakları lâkin toprak devursun lan bu köylü milletini bunca boş dururken toprak işleyin bir kerem şunları sonra isteyin hacıdan toprak yetmez ki dürzüye bir de su ister gardaş kimin kime değel mi ya öçal teşebbüse ne hınçları var kı lan biz ki ecel teşebbüssüz topundan ırzı gırıkların gomünist deyyuslar hakkı hacıdan nah alıysınız lan hak bu allah verdi allah alır lan nah veririm ben size lan bunlar urusdan para yiyor alimallah oğlum şu ameriha gonsolusunun yolladığı viskiden bir dek daha ver boğazım gurudu lan ben de salıya o parti mantığına gidip de bunların topunu dama attırmazsam lan insaniyat diye bir şey var kesmeli lan bunları doğramalı insaniyat diye bir şey var lan.

Can YÜCEL

— Ooooo!.. Süleyman bey gene buralardan geçmiş...

İŞÇİ HAREKETLERİNDEKİ YETERSİZLİK

FETHİ NACİ

ÇOK değil, daha bir iki yıl önce gazetelerin yedinci sayfalarından adım adım birinci sayfalara yürüyen grev haberleri, bugün gene eski yerlerine, yedinci sayfalara dönmüş durumdalar. Ortalıkta görülen genel bir ilgisizlik, bir dağınıklık, bir işi oluruna bırakmadır. Bunun içindir ki Adalet Partisi iktidarı işçilere zaten kısıtlanmış olarak verilen hakları daha da sınırlandırmak için zamanı elverişli bulmuş ve harekete geçmiştir.

İşçilerin daha iyi yaşama düzeyine ulaşabilmelerini sadece ekonomik mücadeleye bağlayan birtakım sendika liderleri, yıllar yılı *toplu iş sözleşmesi* ve *grev* sözünü etmişler, bu haklar elde edilince her şeyin düzeleceği görüşünü yaymışlardır. Sonuç ne olmuştur? Millî gelir içinde işçilerin payı mı artmıştır? İşçilerin çalışma şartları mı düzelmiştir? İş güvenliği mi sağlanmıştır? Bunlara olumlu cevaplar vermek mümkün değildir. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün millî gelir zincirleme indeksinden yararlanarak arkadaşımız Kenan Somer'in yaptığı hesaplar (ANT, sayı: 5) işçilerin reel ücretlerindeki artışın reel millî gelir artışından düşük olmakta devam ettiğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, sanayi sektöründeki yıllık reel artış oranıyla ortalama ücretlerin yıllık reel artış oranı arasındaki fark 1962'de 4,8'den 1963'te 2,5'a doğru küçülürken, toplu sözleşme döneminde, 1964-65 yıllarında, 1,3'ten 4,8'e doğru büyümüştür. Yani toplu sözleşme döneminde, işçilerin lehine değil aleyhine bir gelişme görülmektedir. Bu konuda kısa dönem tahlilleri yanıltıcı yargılara sürükletebilirse de Türkiye'de genel gidişin işçilerin lehine olmadığını söylemek mümkündür.

Fiyat yükselişleri, para darlığına ve ekonomik durgunluğa rağmen, devam etmektedir. 1966 haziranı ile 1967 haziranı arasında fiyat artışı İstanbul'da yüzde 17,9, Ankara'da yüzde 8,5'tur. Toplu iş sözleşmeleriyle elde edilen ücret artışları, fiyat yükselişlerini izlemekten uzaktır.

BÜTÜN bu gerçekler elbette sendikal mücadelenin bir işe yaramadığı anlamına gelmez. Sendikalar, üyelerini bilinçlendirerek, mücadelelerini sürdürerek işçi sınıfının ekonomik ve toplumsal çıkarları için ellerinden geleni yapacaklardır. Önemli olan, bu mücadele içinde işçilerin bir sınıf bilincine varabilmeleri, ve yapılan sendikal mücadelenin zorunlu olmakla birlikte yeterli olmadığını, politik bir güç haline gelmeden sömürüden kurtulmanın, insanca bir yaşama düzeyine erişmenin imkânsız olduğunu kavrayabilmeleridir. Yani işçilerin işçi gibi düşünmeğe başlayabilmeleridir. Oysa, işçiler, Türkiye'yi bir yarı sömürge şartları içinde tutmak isteyen Amerikalılar ve Amerikalılardan aldıkları paralarla işçi davasını yürütmeye kalkışan Türk-İş yöneticileri tarafından sözüm ona bir "partiler üstü politika" ilkesiyle sınıf bilincine ulaşmaktan alıkonulmuş, komprador-ağa-ittifakının bir oy deposu olarak kullanılmışlardır.

İŞÇİLERE tek meselenin ücretlere beş-on kuruş zam koparmak olduğu telkin edilmiştir. Türkiye'de gerçek sanayi işçisi niteliği taşıyan işçi sayısının azlığı; fabrikalardaki işçi çoğunluğunun bir ayağı köyde olan vasıfsız işçilerden meydana gelişi; işçi devrinin, yani bir yılda işten çıkan işçilerin toplam işçi ortalamasına olan oranının çok yüksek oluşu; ayrıca çoğunluğu teşkil eden ve bir ayağı köyde olan işçilerin aldıkları asgari ücretin bile köydeki yaşama şartlarının çok üzerinde oluşu, bütün bunlar, işçilerin bir sınıf bilincine erişmelerini ve uzak hedefler için mücadele edecek olgunluğa varmalarını geciktiren sebeplerdir. Bunun içindir ki ücretlere beş-on kuruş zam koparmak, hâlâ, büyük işçi çoğunluğu için tek önemli mesele olarak kalmaktadır. Bu, elbette, geçilmesi gereken bir safhadır. Nitekim yeryüzünün en büyük devrimini yöneten adam da şöyle diyordu: *"İşçilerde sosyal-demokrat bilinç henüz olamazdı, demiştik. Bu bilinç onlara ancak dışardan gelebilirdi. Bütün ülkelerin tarihi bize gösteriyor ki, yalnız kendi gücüyle, işçi sınıfı ancak trade-union'cu bilince ulaşabilir, yani patronlarla mücadele etmek ve hükümeti işçi çıkarlarına uygun kanunları çıkarmağa zorlamak için sendikalarda birleşmek gerektiği kanısına varabilir ancak. Sosyalist doktrinse entellektüeller, aydınlar, egemen sınıfların öğrenim görmüş temsilcileri tarafından işlenip kurulmuş olan ekonomik, tarihsel ve felsefi teorilerden doğmuştur."*

Türkiye'de işçi lideri diye ortaya çıkanlar, yakın zamanlara kadar, işçilerin trade-union'cu bilinçten öteye geçmemeleri için ellerinden geleni yapmışlardır. Türkiye gibi geri, tarımsal yapılı bir ülkede bütün meselelerin içiçe olduğu gerçeğini, meselâ sanayileşme ve işsizlik meselesiyle toprak reformu meselesinin birbirinden ayrılmaz şeyler olduğunu görmemezlikten gelmişler, işçilerin de görmelerine engel olmaya çalışmışlar; işçi sınıfının görüş ve kavrayış ufkunu bir işyerinin dar çerçevesi ile sınırlandırmak istemişlerdir. Bu görüşe tepki olarak doğan DİSK, ilk defa Türk işçi sınıfının gerçek çıkarlarını dile getirmeğe başlamış, işçinin görüş ufkunu fabrikaların dar çerçevesinden bütün toplumsal ve ekonomik meselelere doğru genişletmeğe çalışmıştır. Ne var ki tabandaki kitlelerin henüz gerekli bilinç seviyesinden çok uzak oluşu DİSK'in önüne oldukça önemli engeller çıkarmaktadır.

TÜRKİYE'de büyük halk çoğunluğu, gerçeklere, genellikle, yaşanmış deneylerden geçerek varır. Önümüzdeki yıllar, *"topraktan öğrenip kitapsız bilen"* halkımıza birçok gerçeği en somut biçimde öğretecektir. İşçiler de yalnız sendikalarda yapılan mücadelenin yetersizliğini, fabrika ile çerçevelenen görüş ufkunun işçilere değil işverenlere yarayacağını kısa zaman bittecrübe öğreneceklerdir. Fakat bu *kendiliğinden* gelişmeye bel bağlayarak oturup beklemek hiç bir ülkenin sosyalist mücadele hareketinde görülmemiştir. Her yerde sosyalist örgütler, işçi sınıfına bir sınıf bilinci kazandırmak için kendi şartlarına uygun yolları arayıp bulmuşlardır. İşçinin sınıf bilincine erişmesi bir eğitim işidir, ama bu eğitim ana mekteplerinde değil, siyasi partilerde olur. İşçi, işçi gibi düşünmesini ancak kendi partisi içinde ve sosyalist aydınlarla ortaklaşa mücadele süresinde öğrenecektir. Bu bakımdan tek sosyalist örgütümüzün bu konuda neler yaptığı doğrusu merak değer.

İSTANBUL'DA GREV DA

İşçilerin hak mücadelesini görmezlikten gelen, en büyük grev hareketlerine dahi tek satırla yer vermeyen gazetelerde geçen hafta patronlara bir müjde veriliyordu: "Çalışma Bakanlığı, 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu'nun bazı madelerini değiştiren bir kanun tasarısı hazırladı." İş Kanunu'nun Türk İş'in de ihanetiyle işverenlerden yana değiştirilmesinden sonra tezgâhlanan bu yeni değişikliğe göre, bundan böyle sendikalar toplu sözleşmenin ihlâl edildiği gerekçesiyle greve gidemeyecek, kararlaştırılmış ya da başlanmış bir grev, eskiden 30 günden fazla ertelenemezken, tasarı kanunlaştıktan sonra Bakanlar Kurulu kararı ile 90 gün ertelenebilecektir. Tasarının amacı ortadadır: İşverenlerin işçiyi biraz daha fazla sömürmesini sağlamak, proletaryanın grev yoluyla hakkını almasını önlemek.

Süleyman iktidarı, patronlara minnet borcunu ödemek için bu tasarıyı tezgâhlarken İstanbul'da beş grev birden devam ettirilmektedir. ANT ekibi geçen hafta bütün grev yerlerini dolaşarak işçilerin isteklerini, patronların oyunlarını yerinde tesbit etmiştir. Ve görülmüştür ki, bu grevler başarıya ulaşsa bile işçilere birşey sağlamayacak, onu sefaletten kurtaramayacaktır. Bunu işçiler kendileri de görmekte ve meselenin üç beş kuruş zam almak değil devlet yönetimine bizzat ağırlığını koyarak çıkarcı düzeni değiştirmek olduğunu anlamaktadırlar,

Yenildik, kardeşler!

Grevler her zaman yüzde yüz başarıya ulaşmaz. Yenilmek de var... Biz yenildik, kardeşler... 10 Kuruş'a mal ettiği renkli gazozu 60 Kuruş'a satan Fruko-Pepsi Cola'nın şoför muavinleriyiz... Ayda dört yüz liraya günde 14 saat çalıştırılıp sömürülen insanlar... Bütün isteğimiz günde sekiz saat çalışmaktı... 65 kişi girdik greve... Para, tehdit, şantaj, ihanet... Bugün işte dört kişi kaldık. Yenildik kardeşler. Bakın, siz bizimle konuşurken fabrikadan dürbünle bizleri gözlüyorlar. Grevi çökerttiler, işçi yenildi... Ama işçi sınıfı yenilmez... Bugün kaybettik, bir dahaki sefere kazanacağız, mutlaka kazanacağız. Düzeni değiştirerek kazanacağız!

Kardeşimizin yüzünde patronun s
çok iş güvenliği istiyoruz. Takdir
Amerikan sermayesinin bizleri da
hepsi karşımızda... Ne kanun, ne
sürükleniyoruz. Bu sadece bir

GASI

Sekiz aydır grevdeyiz!

Burası Demirkapı... Emin Öz'e ait Tımsah Lastik Fabrikası işçileriyiz... Çoluk çocuk 12.80 Lira yevmiyeye bakıyoruz. Patrondan bütün isteğimiz yövmiyeye üç buçuk lira zam... "Zırnık vermem" diyor... Onun içindir ki sekiz aydır grevdeyiz... Patronun istihsali günde 1400 çift ayakkabıdan 200 ayakkabıya düştü... Zararı yarım milyona yaklaştı, ama işçiye zam vermiyor... Resmi makamlar da bizi unuttu... Sendikamız sağolsun. Onun desteğiyle dayanacağız. Ama bu üç buçuk lira bizi kurtaracak mı? İnsan gibi yaşayacak mıyız? Kurtulacak mıyız?

Bir kilo pirinç parası...

Burası Yedikule... Gabriel Gavrieloğlu'na ait tekstil fabrikası işçileriyiz... 250 kişi, kadın erkeğiyle hepimiz 52 gündür grevdeyiz... Bütün isteğimiz, günde 320 Kuruş zam, 1 kilo pirinç parası... Bir de sosyal haklar... Patron işçiyle âdeta alay ediyor... Adam satın alıp grevi kırmak için yapmadığını bırakmıyor. Sömürdüğü kişilere "evladlarım" diye başlayan mektuplar gönderip adam kayırmağa çalışıyor. Hükümet de ondan yana... Ama biz İstanbul Tekstil Sendikası'nın çevresinde kenetlenmişiz. Geç de olsa haklarımızı alacağız. Ömrümüz yetmezse çocuklarımız...

...erikan sömürüsüne karşı...

...ündürdüğü Singer grevcileriyiz... Bir aydır grevdeyiz. Ücret zammından daha ...an bir personelin yirmi gün sonra işverenin kaprisiyle işinden edilmemesini, ... sömürmemesini sağlamak mücadelesi bu... Hukukçusu, polisi, milletvekiliyle ... Her gün grevden mal kaçırmaya kalkışıyorlar.. Kavga, çatışma, karakollara ...kavgası değil, Amerikan sömürüsüne karşı emekçi sınıfının savaşıdır.

İşçi parasıyla işçiyi sömürüyorlar

Bizler, Sosyal Sigortalar Kurumu büro işçileri... İş güvenliği istiyoruz... Grevimiz, Sosyal İş'in grevi bunun için... Şimdilik 18 ünitede 2300 grevci... Yakında diğer ünitelerle 5 Bin'i bulacak... Ama işçinin hâlâ derdini dinleyen yok. Genel Müdür Çınarcık'ta, öteki müdürler Akçay'da yan gelmişler, "keyfimize bakarız" diyorlar... Hükümet? Ankara'da hükümet yok... Dert anlatacak bakan yok... Olan öteki işçi kardeşlerimize oluyor, Sosyal Sigortalar'dan haklarını alamıyorlar... Vebali bizi ezenlere... İşçi parasıyla işçiyi sömürenlere.

Az gelişmiş ülkeler iki tehlike karşısında

HALÛK TANSUĞ

MİLLETLERARASI politika sözlüğüne giren iki kelime var: *"Vietnamlaşma"* ve *"Kongolaşma"*.

Dünya olaylarını derinliğine izleyebilmek için, bu iki sözcüğün pratik anlamlarını kavrayabilmek gerek... Aralarındaki mâna farklarını ayırabilmek şart...

Çünkü, ilk bakışta birbirinin eşi gibi görünen bu kelimeler, aslında birbirinin zıddı denilebilecek durumları yansıtıyorlar.

Şöyle ki, *"Vietnamlaşma"*, halk kütlelerinin sosyal adaleti silâh yardımiyle gerçekleştirırmeye çalışmalarıdır. Bir nevi, İstiklâl Mücadelesi'dir.

"Kongolaşma", geri kalmış ülkeler ortamında, birden fazla kapitalist büyük devletin kendi aralarındaki bünyevi menfaat çatışmalarını son haddine vardırmalarıdır.

"Vietnamlaşma", ilk, Anayasa alanında başlayabilir. Yunanistan'da olduğu gibi, kanuni ve parlamenter bir noktadan hareket edebilir.

Başka deyimiyle, evvelâ iktidarda Anayasa'ya uygun bir rejim vardır (Papandreu hükûmeti gibi). Bu rejim, kanuni ve parlamenter usullerle, sosyal adalete (şu veya bu derece) çığır açma niyeti güder.

Böylesine kanuni bir rejimin *"müesses sömürücü menfaatlere" tehlike teşkil edebileceği anlaşı*lınca, gerici çevreler (mutlu azınlık mensupları) telâşlanırlar. O zamana kadar işletegeldikleri komprador sömürme sisteminin yıkılabileceğini *sezerler*. Menfaatlerini muhafaza uğruna, parlamenter demokratik rejimi bir kenara itme kararı alırlar.

Zaten, dışarıdaki *"büyük kapitalist devletler"* de, sosyal adalete uygun bir rejimin misal konusu ülkede kurulmasına karşıdırlar. Çünkü, böylesine bir gelişme, kapitalist devletlerin gündelik *menfaatine aykırı* düşecektir.

Öyle ya, kapitalist sistem, yalnız kendi içerisindeki halk kütlelerini değil, aynı zamanda (hattâ daha büyük orandа) yabancı fakir ülkelerdeki halk kütlelerini sömürme esasına dayalıdır.

Geri kalmış bir ülke kolaylıkla sosyal adaleti kendi hudutları dahilinde gerçekleştirirse, olay, diğerlerini de aynı yola sürükleyebilir. Dünya yüzündeki bütün geri kalmış ülkelerin sosyal adalete kavuşmaları, ortada sömürülecek memleket bırakmaz. Dolayısıyla da, sömürecek yabancı pazarlar bulamama sebebiyle, sömürme esasına dayalı kapitalist rejimler çökerler.

Neticede, parlamenter yoldan sosyal adaleti gerçekleştirmeye yeltenen misâl ülkede, (menfaat birliğine sahip) mahalli kompradorlar ve yabancı kapitalist kuvvetler işbirliği yaparlar; darbe hazırlarlar. Kanuni rejimi, meselâ Yunanistan'da olduğu gibi, askeri darbeyle devirirler. Yerine, kukla faşist bir diktatörlük getirirler.

KAO KY
(Amerikan kuklası)

Vietnam'daki Amerikan askerleri ne uğruna savaşıyor?

ÇOMBE CEZAYİR'DE
(Uşakların akıbeti!)

İşte, iktidara zorla gelip oturmuş faşist idareye karşı halk kütleleri, yegâne çıkaryolu bir İstiklâl Harbi'nde (silâhlı ayaklanmada) bulacaklardır.

Başlangıçta, bu silâhlı ayaklanma, basit bir iç harp karakterindedir. Ortada tam bir *"Vietnamlaşma"* henüz yoktur.

Fakat, iktidara zorla geçen

DIŞ YORUM

SİONİZM

Hüseyin BAŞ

ÖBÜR gözlerinin gördüğü hayli su götüren İsrail savaş çılgınları, ellerine tutuşturulan *boylarından* büyük Pyrrhus zaferinin ağırlığı altında politik alanda olduğu gibi askeri alanda da büyük bir şaşkınlık ve telâş içinde, zaman zaman destekçilerini bile kızdıran potlar kırmakta, fetih *hayalleri* uğruna saplandığı batakta, tıpkı Amerika'nın Vietnam'daki durumu gibi, kıpırdadıkça kaçınılmaz bir biçimde dibe doğru kaymaktadır.

Birleşmiş Milletler'in 1947'deki Şeria'nın batısını kapsayan federe bir arap devletinin kurulmasını öngören kararını o gün bugün ısrarla reddeden İsrail'in şimdi birden bire "aşka gelerek" fedreasyonu ihya etmeğe ve hele "Arap Projesi" adını verdikleri bu tasarıyı Birleşmiş Milletler'in kararının uygulanması gibi göstermeğe kalkışması, yukarıda *sözünü ettiğimiz* şaşkınlık ve telâşın şaşmaz belirtisi olarak sayılmak gerekir.

Gerçekten de, Birleşmiş Milletler'in 1947'de öngördüğü federasyon ile Telaviv'in nalıncı keseri gibi kendine *yontan Arap Projesi arasında dağlar* kadar fark vardır. Uluslararası kuruluşun onayladığı karar suretinde Ürdün'ün Şeria'nın batı kesiminde kalan topraklarını kapsayacak olan Arap devleti, bağımsız bir devlet olmakla birlikte, bir koridorla da, Gazze'ye bağlanarak denize çıkışa sahip olacaktır.

Oysa, Telaviv'in bezirgân hesabı, Ürdün'ün silâh zoruyla gaspedilen en münbit topraklarını dış politikası ve savunması İsrail'e bağlı bulunacak düzmece Arap devleti aracılığıyla dolaylı bir biçimde İsrail'e ilhak etmeyl öngörmektedir. Arap Projesi'nin İsrail'in işgali altında bulunan Gazze Şeridi, Sina Yarımadası, Süveyş ve *Kudüs ile ilgili bölümleri de eğlendi*rici nitelikte... Telaviv, bu bölgelerde de kendi kendine hem gelin hem de güvey olmak sevdasında... Gazze Şeridi, iç edilecek, Kudüs konusunda ise hiçbir tâvize yanaşmak yok. Siyonizm'in gizli ya da açık bendeleri, Kudüs'ü uzun bir süredir İsrail'in başkenti olarak anmak fırsatını kaçırmamakta birbirleriyle yarış etmekteler.

General Dayan ve gizli tedhiş örgütlerinin başarılı lideri Begin ise, Ben Gurion'un "Büyük İsrail İmparatorluğu" özlemi içinde yeni fetihler peşinde koşmaktalar. Tedhişçi Lidere göre, İsrail ordusu, sınırlı, ama etkin bir dizi yeni taarruzla Süveyş'in "her türlü hücuma karşı koyacak" bir savunma kanalı haline getirecek şekilde ta*mamen kontrol altına alınmasını* gerekli görmektedir. Batı basınında çıkan haberlere Begin'i ve Dayan'ı Süveyş'i tamamen ele geçirmek amacıyla yeni taarruzlara girişmeğe cesaretlendiren unsur, İsrail'in yakın bir gelecekte atom bombasına sahip olması ihtimalidir. Söz konusu kaynaklara bakılırsa, Dimona Nükleer A.aştırma Merkezi, onsekiz aya kalmadan ilk atom bombasını gerçekleştirecektir. Böylece İsrail Arapların karşı hare*ketinden, giderek revanşından* kendisini korumuş olacaktır. Dayan'ın güvendiği dağ budur. (1)

İsrail'in İngiltere ve Birleşik Amerika tarafından da geniş ölçüde desteklenen yayılma politikasını sadece *savaş çılgını aşırı unsurlara yüklemek* doğru değildir. Aşırılarla ılımlılar arasındaki sözde anlaşmazlık, ipliği çoktan pazara çıkmış kaba bir fars, orta oyunudur.

Gerçekten de, Ben Gurion, Begin, Dayan gibi aşırıların önerdikleri saldırgan yayılma planları, adı ılımlıya çıkarılan Başbakan Eşkol, Dışişleri Bakanı Eban ya da Çalışma Bakanı Ygal Allon'un bu konudaki beyanları yanında "yumuşak" kalmaktadır. Örneğin, Eban'a göre, İsrail'in işgali altındaki toprakların geleceği, Arapların takınacakları tutuma bağlıdır. Araplar masaya oturup İsrail ile bir barış anlaşmasına ve yeni sınırların tesbitine gitmedikleri takdirde, İsrail'in sınırları bugünkü ateş-kes'in sınırları olacaktır. *İsrail Dışişleri Bakanı'na gö*re, Araplar için seçim şu iki şık arasındadır; Ya bugünkü sınırlar ya da masaya oturduktan sonra ortaya çıkacak yeni sınırlar... İsrail'in, Arap-

Her gün yeni Kongo'ların yaratıldığı Afrika'da bir sokak nümayişi

faşist rejim, halk kütleleri baskısı karşısında sarsılmaya koyulunca, o zaman kışkırtıcı *"yabancı kapitalist devlet"*in müdahalesi şiddetlenir. *"Kapitalist büyük devlet"*, iktidara getirdiği komprador faşist idareye, silâh ve askeri teknisyen yollar; dolaylı iç müdahalelere başlar.

Bu dolaylı yardımlar yetmeyince (ki halk kütlelerinin milliyetçi tepkileri tabiî ağır basacaktır), *"Kapitalist büyük devlet"* (zamanımızın ortamında genellikle Birleşik Amerika), askeri birliklerini doğrudan doğruya misâl ülke topraklarına sokar. Başka deyimiyle, tıpkı Vietnam'da olduğu gibi, Millî Mücadele Ordusu bu sefer (kukla rejim askeri birliklerine ilâveten) *"büyük kapitalist yabancı ülke"* askeri birlikleriyle de savaşma durumuna geçer.

Veya *"Vietnamlaşma"*, daha kestirme bir ortama sürüklenir. Yâni, parlamanter rejime karşı, *"büyük kapitalist ülke"* yardımıyla faşist askerî darbe yapma ihtiyacı kalmaz. Çünkü, iktidarda, zaten *"yabancı kapitalist devlet"*in kuklası durumunda gayrimeşru faşist askeri (veya askeri unsurlara dayalı gûya sivil) bir rejim mevcuttur.

O zaman (tıpkı Bolivya'da olduğu gibi), parlâmanter usullerle siyasi iktidarı ele geçirme şansı kendilerine tanınmayan ve normal demokratik yolları kullanamayan halk kütleleri, silâhlı ayaklanma zorunda kalırlar.

Böylece, *"Vietnamlaşma"*, o ülkede (yine Kapitalist yabancı büyük devletin ergeç direkt müdahalelere girişmesiyle) gerçekleşecektir.

İki farklı noktadan hareket suretiyle meydana gelecek bu *"Vietnamlaşma"*lar dışında, bir de *"Kongolaşma"* hali vardır.

"Kongolaşma", ilerici kuvvetlerle gerici kuvvetler arasında bir çatışma değildir. *"Kongolaşma"*, daha ziyade, geri kalmış bir ülke ortamında kapitalist büyük devletler ve onların değişik kuklaları arası bir menfaat mücadelesidir.

Şöyle ki, kapitalist idareler, (kendi millî bünyeleri içersinde olduğu gibi) millî hudutları dışında ve diğer kapitalist ülkelerle de daimî bir menfaat çelişmesi halindedirler.

Dolayısıyla, bugünkü milletlerarası münasebetler, kapitalist ve sosyalist çatışmasından daha ziyade belki kapitalistler arası mücadelelere sahnedir.

Meselâ Uzakdoğu'da, Güneydoğu Asya'da, Ortadoğu'da, Afrika'da birinci plan menfaat çatışmaları çoğunlukla Birleşik Amerika ve İngiltere arasındadır. Yani, yeni Batı lideri Washington, eski Batı lideri Londra'nın *"kırk yıllık"* menfaat bölgelerini, atom devri ortamında ele geçirme yolundadır.

Meselâ, bugün için, Kongo olayları ilk bakışta sanıldığı gibi kapitalizmin sosyalizme karşı mücadelesi anlamına gelmez. Aksine, Kongo olayları, Batı Avrupa ülkelerinin (çoğunlukla İngiliz ve Belçika sermayedarlarının) Birleşik Amerika baskısına karşı durma teşebbüslerinden doğmuştur. Kongo olayları, Batı Avrupa'ya bağlı Katanga Madencilik Şirketi (Union Miniere) hissedarlarının Birleşik Amerika sermayedarlarına bağlı merkezî Kongo Hükümetine karşı menfaatlerini savunma hikâyesidir.

Aynı şekilde, Nijerya olayları da benzer bir eğilim gösterir. Yani bu Afrika ülkesi, aslında *"Vietnamlaşmamış"* fakat *"Kongolaşmış"*dır. Nijerya'daki menfaat çatışması, daha çok Batı Avrupa şirketlerinin (İngiliz kumpanyalarının) Birleşik Amerika ekonomik sızıntılarına karşı direnmeleri sonucu patlak vermiştir. Özetlemek gerekirse, Nijerya'da şu sıralar gördüğümüz mücadele, Londra ve Washington arası bir petrol savaşıdır.

Tabiî, *"Kongolaşan"* ülkelerde de, sosyal huzursuzluk kol gezmektedir. Bunlarda da, sosyal adalet lüzumu, halk kitlelerine yayılma durumundadır. *"Kongolaşan"* ülkeler, bu sebeplerden ötürü, zamanla *"Vietnamlaşma"*ya doğru yön değiştireceklerdir. Nihaî anlamda, aynı ülkeler, tam istiklâllerine (ekonomik, sosyal, siyasî bağımsızlıklarına) mutlaka kavuşacaklardır.

Fakat ilk kademede, *"Vietnamlaşma"* ile *"Kongolaşma"* arasında, yukarda belirttiğimiz belirli farklar mevcuttur.

DİŞLERİNİ GÖSTERİYOR!

lar masaya oturduğunda sunacakları yeni sınırlar ise "akla uygun" olacak... **Kurt masalındaki ayıbın görülmesi için fazla kafa yormak gerekli değil.** "Takke"yi başka bir ılımlı, **Çalışma Bakanı Ygal Allon düşürecek ve bize Eban'ın** "akla uygun" sınırlarını **çizecek...**

Bakın, sosyalist (!) Ahdut Avada Partisi'nin lideri ne buyuruyor: "İsrail'in sınırı Ölü Deniz'in ve Şeria'nın ortasından geçer." **Yani, başka bir deyişle, yeni sınır,** zorla ele geçirilen **Şeria'nın batısındaki** verimli Ürdün **topraklarını İsrail'e katmaktadır.** Yine **bakana göre, İsrail, Şeria'nın batı kıyısındaki şehirlere** ve köylere "yahudi"leri **yerleştirmek zorundadır. Bu bölgede** çoğunlukla bulunan **Araplar,** "azınlık" **haline getirilmelidir. Yani, yine başka bir deyimle,** "Ürdün'ün verimli topraklarındaki Arap halkı yerlerinden sökülerek - tıpkı eskisi gibi, aç, sefil ve perişan bir hayat süren bir buçuk milyon Filistin'li arabın yanına atılmalıdır."

Öte yandan, İsrail, mümbit topraklarını kendi istekleriyle terkettikleri gerekçesiyle günde binlerce Arabı yurtlarından atmakta devam etmektedir. Sosyalist (!) bakan, Suriye'den gaspedilen topraklara da, 20. Yüzyıl'ın ikinci yarısında akıl almaz bir ciddiyetsizlik, insanın tüylerini ürperten bir tutumsuzluk, misli görülmemiş bir sorumsuzlukla "Tevrat"a dayanarak sahip çıkmaktan dem vurmaktadır. Sosyalist bakana göre, "Golan, tevrata bakılırsa, en az Hebron ve Naplus kadar Yahudidir." **Böylece Suriye'den gaspedilen Golan yaylası da** "Büyük İsrail"e **ilhak edilebilir.**

Vietnam'daki saldırgan Amerikan askerlerine "Sizler Hazreti İsa için dövüşüyorsunuz" **diyerek** "yangına körükle" **giden Amerikan Başpapazı Spellman'ın Yahudi** "version"u **Ordu Başhahamı Goren'in Kudüs'te bir dizi abuk sabuk davranışlardan sonra Hazreti Ömer ve El Aksa Camii önündeki alana sinagog yaptırmağa kalkışması,** "Müslümanları kışkırtıcı bir davranış" **olarak nitelendirilmiş ve skandalın ayyuka çıkmasından sonra paraşütçü başhaham, İsrail Hükümeti tarafından zarzor ikna edilerek İslam'ın en kutsal yerlerinden sayılan Hazreti Ömer ve El Aksa camileri önünde bir sinagog inşası için dua etmekten vazgeçirilmiştir.**

Sosyalist düşünce ve yönetimin güçlü ileri atılışı sonucu uyanan bütün **Asya - Afrika ve Latin Amerika ülkeleri paralelinde** çığ gibi büyüyen **Nasırcı kurtuluş hareketin** etkisiyle **zenginliklerine sahip çıkmağa yönelen Arap uluslarının silkinmesi karşısında Ortadoğu muazzam** petrol ve strateji **çıkarları olan Anglo-Amerikan emperyalizmi panik içinde, gözleri bağlı, bilinçsiz, dünya barışını ateşe atmaktan çekinmemiştir. Anglo-Amerikan emperyalizmi, İsrail'i, çıkar ve pozisyonlarının korunmasında** "maşa" **olarak kullanmış, suya sabuna dokunmadan kirli işlerini, savaş çılgını birkaç maceraperestin, gözü dönmüş bir iki ırkçı softanın aracılığıyla, ırkçılık yüzünden bunca kahır çekmiş çileli İsrail halkına gördürmeğe kalkışmışlardır.**

Şimdi savaş çılgınları, Anglo-Amerikan emperyalizmi tarafından ellerine tutuşturulan boylarından büyük zaferi, sapık yayılma hayallerinin başıbozuk, bazen şaşkın, bazan da kaba güldürü sınırlarını aşan hastalıklı **atmosferi içinde** "nerelere koyacaklarını" **bilememektedirler. Kör parmağım gözüne, açık, bin defa kesin bir emperyalist oyununu, bir ırkın ortadan kaldırılmasına karşı koyma gibi asil bir duygunun rahatlığı ve rehaveti içinde bütünüyle** "yutan" **bazı çatkırıldım aydınların, takke düşüp kel göründükten sonra neler düşünmekte oldukları doğrusu meraka değer...**

Saldırgan kimdir? Yirminci yüzyılın ikinci yarısında silâh zoruyla topraklara toprak katmayı kim düşlemektedir?

İsrail'in savaş çılgınları, Anglo-Amerikan emperyalizminin direktifiyle oynamakta devam etmektedirler. Oysa, İsrail devletinin bekası, sömürgeci olmayan, emperyalist monopollerin etkisinden arınmış, ekonomik ve sosyal gelişme üstüne temellendirilmiş demokratik, Maxime Rodinson'un deyişiyle, "Sionizmden uzak" **bir yönetimdedir. İşgal altındaki arap topraklarında halk**

MOŞE DAYAN

bütün baskı ve tehditlere rağmen, "müstevli"ye **karşı koymaya başlamıştır. Gücünü kat kat aşan bir halk kitlesiyle başa çıkması imkânsız olan İsrail'i karakuşi tedbirlere itecek davranışların, zaten zayıf olan barış umutlarını tamamen yoketmesi kesine yakın bir ihtimaldir.**

---

(1) İsrail'in nükleer silâha sahip olma meselesi dünya barışı açısından olduğu gibi, Ortadoğu barışı açısından da - Türkiye dahil - son derece önemlidir. Konuyu ayrı bir yazıda incelemek gereğini duyuyoruz.

Devlet Tiyatrosu Skandalı'na Son Verilebilecek mi?

Devlet Tiyatroları'nın imtiyazlı aktrisi Ayten Gökçer

TEMMUZ'un 3'ü ve günlerden de Pazartesi'ydi...

Başbakanlık makamında Demirel'in önünde saf olmuş gruptan ağzı laf yapanların hemen hemen hepsi bir şeyler söylemişti. O ana kadar hiç konuşmayan Oğuz Bora, bir parça öne çıktı *"Çok affedersiniz... Amma çok çok affedersiniz sayın Başbakanım"* dedi. Bütün yüzler ona dönmüştü. *"Tekrar tekrar özür dilerim. Fakat hakikattır söyleyeceklerim. Bugün Devlet Tiyatrosu Fuhuş yuvası haline gelmiştir."* dedi ve bir anda Başbakanlık makamına taş gibi gelip sessizlik oturdu. Demirel'in çıplak başı birden kızarmıştı ve başını önüne eğdi...

Devlet Tiyatrosundaki huzursuzluk öylesine büyümüş, söylentiler öylesine dal budak salmıştı ki, sonunda bir grup sanatçı dayanamayıp topluca 3 Temmuz Pazartesi günü Başbakan'ı makamında ziyaret ederek hükümet başkanına durumu anlatmak zorunda kalmışlardı. Çünkü, müsteşarlar ve bakanlar kademesinde o güne kadar yapılan bütün müracaatlar cevapsız kalmış, hatta Milli Eğitim Bakanlığı müsteşarına teslim edilen bazı vesikalar soruşturma açılmaması bir yana, kaybolmuştu...

Gazete ve dergilerde her gün Devlet Tiyatrosu ile ilgili skandallar bebe paliği gibi harflerle yer alırken, konu bir yazılı soru önergesi ile Çankırı Milletvekili Mehmet Ali Arsan tarafından parlamento'ya kadar getirilmişti. Haberlerin ve bir küçük grup tarafından yürütülen mücadelenin hedefi Cüneyt Gökçer'di.

Fakat olaylar, Gökçer'in, kurduğu ilişkiler ve dostluklar sebebi ile öyle kolay kolay yıkılacak Genel Müdürlerden olmadığını göstermekte geçikmemişti. Milli Eğitim Bakanı dahi, yakın dostlarından Gökçer'i değiştirmek için yardım istemek zorunda kalmıştı.

Bir grup sanatçı tarafından ziyaret edilerek durumdan haberdar edilen Demirel'in olayla ilgilenmesi ve A.P. organı gazete ve dergilerin de Gökçer'in tutumu ve tasarrufları aleyhinde çok ağır yayına girişmesi Milli Eğitim Bakanını güçlendirmiştir. İlk etapta, Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken'i ekarte eden Milli Eğitim Bakanı, Gökçer'in ilişki ve dostluklar kurduğu bazı bakanların aradan çekilmesinden hemen sonra harekete geçerek kendi görüşüne göre Devlet Tiyatrosuna çeki - düzen vermeyi düşünmektedir.

Demirel'in de üzerinde durduğu ve değişmesi beklenen Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü Cüneyt Gökçer'e yöneltilen hücumları şöyle özetlemek mümkündür:

● *Gökçer, sanatı arka plana itmiş, profesyonel bir politikacı gibi DP'den, CHP'den, MBK'den AP'den yana görünmeyi başarı ile yürütmüştür.*

● Gökçer'in adı çevresinde gönül işleri ile ilgili çok ağır ve bir Genel Müdür'e yakıştırılmayan olaylar geçmiştir.

İLHAMİ ERTEM (Cüneyt Gökçer'i yıkabilecek mi?)

● *Çeşitli olaylara ve haberlere rağmen Gökçer'in makamında kalması, bazı AP yetkilileri ile ortalıkta dolaşan söylentilerde ve haberlerde açıklanan ilişkiler kurduğunu doğrulamıştır.*

● Devlet Tiyatrosu ile ilgili kanunlar uygulanmamış, 5441 sayılı kanunun 19'uncu maddesi gereğince hazırlanması gereken tüzük üzerinde çalışma dahi yapılmamıştır.

● *5441 sayılı kanunun 15'inci maddesi gereğince, bütçe ve kadroları yönetim kurulunun hazırlaması bakanlar kurulunun onaylaması gerekirken bu kanun hükmüne uyulmamıştır.*

CÜNEYT GÖKÇER
(Koltuğu sallantıda)

CİHAT BİLGEHAN
(Gökçer'in hâmisi)

● Sanatçı sözleşmeleri için bir kıstas tespit edilmemiş, tüzük olmadığından gelişi güzel zamlar yapılmıştır.

● *Devlet Tiyatrosu yerli eserlere pek az yer vermiştir. (Bugün İngiltere'de devlet tiyatrosunun yüzde 60 yerli eser oynama zorunluluğu vardır)*

● Başta Ayten Gökçer olmak üzere, bir kaç kişiye tanınan imkânlar öteki sanatçılara tanınmamıştır.

● *Kadrosunda 110 sanatçı bulunan Devlet Tiyatrosundan ayrılan ve ayrılacak olan sanatçıların yerlerini doldurmak mümkün görülmemektedir. Ki bu sanatçılar, Devlet tiyatrosundan kopma gerekçesi olarak Gökçer'in keyfi tutumunu göstermektedirler.*

● Gökçer'in Meral Gözendor adlı sanatçı ile sürüp giden 15 yıllık ilişkisi, sanatçının muayene edilmeden deli olduğu gerekçesi ile hastaneye gönderilmek istenmesi ve bu sanatçının, bazı bakanlara peşkeş çekildiğini ve Gökçer tarafından iğfal edildiğini açıklaması ile sonuçlanmıştır.

● *Devlet Tiyatrosu oyunları davetiyelerinin dağıtımında bazı usulsüzlükler olmuş, gazetelerde Genel Müdür sekreterlerinin imzalarını taşıyan davetiyelerin foto-kopileri yayınlanmıştır.*

● Kayseri, Adana ve Eskişehir tiyatroları göstermelik olarak açılmış ve daha sonra kapatılmıştır.

● *Gökçer'in eşi Ayten Gökçer'e son olarak 600 liralık zam yapılmış, fakat gösterilen tepki üzerine 600 lira indirime tabi tutulmuştur.*

● Cüneyt Gökçer Genel Müdür olduğundan bu yana Edebi Heyet Roportörsüz çalışmıştır.

Ve bütün bunlara ve Demirel'e rağmen makamında kalmakta devam eden Cüneyt Gökçer'i, kimlerin ve neden tuttuğu Türkiye'de merak konusu olmaya daha uzun süre devam edeceğe benzemektedir.

Fikret Muallâ Öldü

ABİDİN DİNO

SUÇLANMALAR, vekâlet emrine alınmalar (resim hocalığı etmiştir), Bakırköyüne gönderilmeler, izlenmeler, gözlenmeler, içinden çıkılmaz bir olay dizisi...

Bizlerin son yıllarda "Komprador" dediğimiz kişilere, kendince bir isim yakıştırmıştı: "Leblebiciler" ...Leblebiciler aşağı, leblebiciler yukarı!

Leblebici saymadıklarının evine çiçeklerle, son metelığini sarfederek hediyelerle gidiyor, vakti gelince büyük nezaketle bel kırıp ayrılıyordu. Ötekilere gelince... Konaklarına köşklerine gidip çıngar çıkartıyordu, "leblebiciler!" feryadını basıp, dökülmüş salçalar, kırılmış tabaklar, devrilmiş kadehler arasından geçip, kapıyı şaklatarak uzaklaşıyordu hışımla.

Nereye gidiyordu? Örneğin Moda Koyunda karaya bağlı bir sandal buluyor, evi barkı sayılabilecek, o uzun çivit renkli paltosunun içinde kıvrılıyor, leblebicilerden uzak, rahat ve özgür, denizin hafif çalkantısında uyuyordu. Yaz güneşi minare boyu yükselip onu uyandırınca, en yakın kahvede, ardarda "tavşan kanı" çaylardan sonra işe koyuluyordu. O uzun paltosu, atelyesi idi de... Çeşitli fırçaları, iyi yontulmuş kalemleri, silgileri, boyaları hep paltonun özel ceplerinde.

Peki, Türkiye'den niçin gitti? Döne dolaşa sorun şuydu: deliliği kabullenmek ve dertten kurtulmak, ya da deliliği tepip mahkemelere, hapislere düşmek. Beni de Bakırköyüne sürüklemişti, orada Neyzen Tevfik, Fahri Celâl vardı, dost kişiler... Toplumu yönetenlerle bağdaşamıyordu gerçi, ama tepkisi "siyasi" değil, "insiyaki" idi. Nevri dönüyordu leblebicileri görünce. İlhan Selçuk ya da Çetin Altan gibi banka oyunlarının cıcığını çıkarmasını beceremiyordu Muallâ, fakat yer yüzünde en sevmediği kurum, nedense "Türkiye İş Bankası" idi!... Açık seçik sebebi belli değildi ama, fena içerliyordu "Türkiye İş Bankası"na. Basıyordu küfürü. "Teşebbüsü şahsi"nin dal budak sarıp, sereserpe yayılmaya başladığı o sırada, fırıldak gibi dönüp, kahkahalar atıp leblebicileri kalaylamak tekin iş değildi.

1. "Teşebbüsü şahsiye karşı ürkütücü sözler sarfettiği..."

2. "Kurulu düzeni sarsıcı davranışlar gösterdiği" **ileri sürülen, dosyaya bağlanan kişi, gayrı dikiş tutturamazdı kendi memleketinde, isterse Fikret Muallâ olsun, yâni eşsiz bir ressam. O hâle geldi ki iş, ya tımarhaneye, beteri, hapishaneye düşecek, ya da çekip gidecekti. Çekip gitti anlıyacağınız. Ne uğruna yatacaktı Muallâ? Dediğim gibi siyasetle ilgisi yoktu, deli de değildi, leblebicilerden bıkmıştı, başka bir diyeceği yoktu hani...**

Paris'te fransızlarla, cumhubaşkanlarına sövdü, aldıran olmadı. Çok azıtınca komiserliği ya da Sainte Anne hastanesini boyladığı olmuştur, şakalar, şaraplarla bitiyordu olaylar, Van Gogh'un gölgesi koruyucu bir melekti, ressamların dokunulmazlığı Çetin Altan'ınkinden daha sağlamdı buralarda.

Rahatladı Fikret Muallâ. Rahatladı ama içi rahat değildi, leblebicisiz bir Türkiye'de yaşamayı düşlüyordu, sanatçıya yerini veren bir Türkiye'yi.

Ne "himmet", ne "lûtuf", ne "inayet", ne "ihsan", hakkını istiyordu sadece. Saygı idi Fikret Muallâ'nın soyadı, başkalarından biraz saygı istiyordu, ve bu, kötü bir kelime oyunu değildi, bir hasret, bir umuttu. Ufacık bir saygı belirtisi gösterenlere, dünyanın en saygılı arkadaşlığını gösterirdi, yıllar boyunca.

Kendi memleketinde hırpalandı, o yüzdendir ki Fikret Muallâ yaban ellerde öldü çaresiz, rahatsızlık vermek istemiyordu kimseye. Uzun süre Türkiye'den ayrılanların iki çeşidi vardır, birincisi öz dilini unutur, ilgilerini bulunduğu memlekete göre değiştirir, oturup kalkması bile yabancılaşır, kopar Türkiye'den. İkincisi Türkiye'den uzaklaştıkça daha çok Türkleşir, aklı fikri Türkiyede'dir, baştan aşağı Türkiye kesilir. Fikret Muallâ, ya da Nâzım Hikmet, bu çeşit insanlardı, birbirine hiç benzemedikleri halde.

Fikret Muallâ üstüne binbir hikâye anlatılabilir, önemli olan o değil, bence söylenmesi gereken şey, Muallâ'nın çizgi ve renk namusu. Ne rengi, ne çizgisi yalan söylemezdi, gösterişe, içtensizliğe, uydurmaya kaçmazdı, gerçeği incitmezdi resimleri, İstanbul'la Paris, sanatının, sanat yönelişinin iki kutbu; kırk yıl Paris meyhanelerini kahvelerini çizmiş olsa bile, o meyhane, o kahve, memleketinden uzak bir kişinin meyhanesi, kahvesi idi, gariplik ve sevgi resimleri bunlar...

Bunlar nefis resimlerdir ya, İstanbul resimleri bir bakıma daha da güzel, ya da bana öyle geliyor; Muallâ'nın Ayasofyaları, Boğazı, mezarlıkları, İstanbul insanları hiç aklımdan çıkmaz. Bu yücelikte bir Türk ressamının devlet müzelerinde, kolleksiyonlarında kaç tane resmi vardır? Üç beş tane varsa, yine iyi. Oysa ki Rue de Seine meyhane, lokanta ya da çerçeveci dükkânı sahiplerinin birçoklarında, ellişer, yüzer Fikret Muallâ vardır, yıllar boyunca satın almışlardır, kolay kolay da elden çıkarmazlar, çünkü ticaret bir yana, Muallâ tiryakisi olmuşlardır.. Bir iki yıl önceki değeri her bir resmin, üç dört yüz dolardı. Yâni devlet küçük bir Muallâ kolleksiyonu edinmek istese yirmi bin dolar civarında bir para sarfetmesi gerekli.

Türkiye'de bir Muallâ kolleksiyonu kurmak zorunludur, belki Türk kolleksiyoncularına bir çağrı, bu büyük boşluğu giderebilir.

Şimdilik fakirler çukurunda yatar Muallâ, Alp Dağlarının eteklerinde, Güney'e yakın bir köy mezarlığında. Fransızlar ona güzel bir mezar, bir de müze yapmağa kararlı, ya biz? Devlet, Güzel Sanatlar, Eğitim Bakanlığı, Müzeler?

Leblebiciler zâhir tedirgin olur diye, bunca gün geçtikten sonra, Anadolu Ajansı büyük yası neden haber vermez Türkiye'ye? Oysa ki konsolosluğa haber verilmiş, konsolosluk mu haberi iletmedi Anadolu Ajansına?

Bir leblebici ölseydi, birinci sayfalarda çoktandır fotograflar basılır, ikincide salgın halinde, pafta pafta "irtihal", "vefat", "acı haber", "büyük yas" **ilânlarını görürdünüz siz, şirket büyüklerinin ölümü başka oluyor, dünya yıkıldı sanırsınız!...**

Nâzım'ın dediği gibi:

"Dostlar, boşuna hidetleniyorsunuz.

Biliyorum:

ölümün âdil olması için
hayatın âdil olması lâzım".

Ressamca konuşuyorum, Muallâ, en güçlümüz, en büyüğümüz, en pazarlıksız olanımız, en ressam olanımızdı. Dünyayı ve sıradan insanları sevmişti, ekmeğini içkisini bir işçi gibi kazanmış, kimseye boyun eğmemişti, "Onu iyi biliriz"...

POLİS PSİKOLOJİ DE BİLİYORMUŞ!

AZİZ NESİN

— IV —

BENİ sorguya çeken yedi polis ve özellikle içlerinden birikisi, durup dururken, sorguyla ve beni sanık gösterdikleri eylemle, hiç mi hiç ilgisi, ilişkisi olmayan şeyler anlatıyorlar ya da soruyorlardı. Bu bir gevezelik miydi? Sanmıyorum. Çünkü bu gereksiz konuşmaları, soruları, salt bir gevezelik diye almak, Türk siyasi polisinin büsbütün ne yaptığını bilmez bir kadro olduğunu sanmaktır. Ben böyle olduğu kanısında değilim.

Gevezelikmiş gibi görünen bu konuşmaların arkasından birden, kendilerince çok ciddi sorulara geçiyorlardı. Böylece, sanığı, yani beni psikolojik etki altına almak istiyorlardı. Yani *siyasi polis, psikoloji de biliyordu*. Ne var ki, sanığı etkileri altında tutacak psikolojik yolları da bilen siyasi polis, karşısındakinin neler bildiğini hiç hesaba katmıyordu. Türlü yollarla yapılan bu psikolojik baskıyı, vereceğim biriki örnekle daha iyi anlatacağım.

Aziz Nesin'in Sovyetler Birliği'nde bir sanatçı olarak yaptığı temas ve görüşmeler dahi, polis kafasında yıkıcı faaliyet olarak değerlendirilmiştir. Resimde Nesin, Sovyet yazarlarıyla bir kitabın Rusça çevirisini incelerken görülüyor.

Tezveren Dede

Sorgu sırasında, durup dururken, o çıplak başlı polis, öbür polislere şöyle diyor:

— Ben bu Aziz'in bir tarafını çok beğeniyorum... Çocuklarının dini inançlarına hiç karışmıyor. Bravo... İşte bu çok güzel.. Çocuklarını serbest bırakmış. Aşkolsun... Kendi ideolojisini onlara empoze etmiyor. Geçenlerde, Cağaloğlu'ndan, yanında oğluyla gidiyordu. Cağaloğlu'ndaki türbenin yanına gelince, oğlu, türbede ellerini açıp dua etti... Vallahi gözlerim yaşardı, billâhi gözlerim yaşardı... Bravo Aziz... O çocuğu, ellerini açmış dua ederken görünce, *vallahi billâhi gözlerim yaşardı...*

Dönüp dönüp, gözlerinin yaşardığını söylüyor. Sonra bana soruyor:

— O dua eden oğlunun adı neydi?

Şimdi ne diyeyim ben? Böyle bir olayı hiç mi hiç hatırlamıyorum. Sonra bunca yıldır inip çıktığım Cağaloğlu'nda türbe olduğunu da bilmiyorum. Cağaloğlu'nu gözümün önüne getirip, nerde türbe var diye düşünüyorum.

Öyle övüyor ki beni, onun sorusuna karşılık olarak, üç oğlumdan birinin adını gelişigüzel söylüyorum. O hâlâ bu "ulvi manzara" karşısında, gözlerinin nasıl yaşardığını anlatıyor.

Yirmialtıyla on yaş arasında dört çocuğum var. Gerçekten de, çocuklarımın hiç *birini bir düşün etkisi altında* bırakmak istemedim. Ama bunun nedeni var, 1953 yılında, Bayezit'teki Koca Ragıp Paşa İlkokulunda, bir ilkokul öğrencisini, söylediği bir sözden ötürü, -ne söylediğini bilmiyorum- komünizm propagandası yapıyor diye, anababasıyla birlikte mahkemeye verdiler. Bu olayı gazeteler yazdı. Böyle bir olay dünyanın *neresinde görülmüş? Biz nerede, hangi* koşullar altında yaşıyoruz? İşte bu yüzden, çocuklarıma hiç bir düşünsel etkide bulunmam. Ama böyledir diye, çocuğumu türbelere götürüp dua da ettirmem.

Bir siyasi polisin, türbede dua edilmesine değer vereceğini aklım almadığı için, herhalde benim ağzımı arıyor diye düşünüyor ve bakalım arkası nasıl gelecek, diye merak ediyordum.

Hayır, ağzımı aramıyor, pek ciddi konuşuyor. Peki, biz bu siyasi polise, Emniyet Müdürlüğünün her odasında resimleri asılı olan Atatürk'ün, bütün türbeleri kapattığını nasıl anlatacağız? Ve sonradan, biçimsel demokrasi gelince, *rekabete girişen partiler yüzünden*, halkı aldatmak, oy avcılığı yapmak için, türbelerin yeniden açıldığını, ama tarihi anıtlar diye açıldığını, bu siyasi polise nasıl anlatacağız? Tarih değeri var diye türbeleri açmanın, bugün ortanın soluna geçmiş olan CHP'nin en büyük tarihi suçu olduğunu, bu siyasi polise nasıl anlatacağız?

Bu türbe konusu kafama takıldı kaldı. Sorgu bitip de, beni yandaki odada, sabahı etmek üzere bir tahta sandalye üzerine oturttukları zaman, uzun uzun, bu türbe olayını düşündüm. Polis, büsbütün atmış olamazdı. Neydi bu türbede dua *işi*?

Düşüne düşüne buldum. Birgün, on yaşındaki oğlumla, Hayat dergisi basımevinin yanından geçiyorduk. Orda, bir Belediye kitaplığının yanında bir türbe vardır. Üstünde **"Tezveren Dede - Fatih'le birlikte İstanbul'a gelenlerden"** olduğu yazılı bir taş vardır. Türbeyi biriki adım geçtikten sonra, oğlumu döndürüp, bu Tezveren Dede'nin kim olduğunu Fatih'le birlikte, onun yanında ve ordusunda, İstanbul'a girenlerden şehit olan ya da sonradan ölen ünlü kişilere böyle türbeler yapıldığını ve daha başka yerlerdeki bu türlü türbeleri anlattım, yani kısa bir tarih bilgisi verdim. Ben anlatırken, oğlum da, türbenin *demir parmaklığına tutunmuş, içerisini* görmeye çalışıyor ve bana bazı sorular soruyordu. Başı çıplak polisin söylediğine göre, oğlum dua ettikten sonra da, iki elini yüzüne sürmüş. Belki terini silmiştir. Demek, o polis, o sıra, bizi izlemekteymiş. Benim, on yaşındaki oğluma verdiğim tarih bilgisini, bakınız nasıl yorumlamış.

Tehdit ve iltifat

Psikoloji biliyorlar dedik ya... Zaman zaman kurusıkı tehdit ediyor, zaman zaman övüp göklere çıkarıyorlar. O başı çıplak polis,

— **Birgün** diyor, **Yusuf Ziya Ortaç'ın yanına gitmiştim. Sen ona, dışardan bir yerden bir mektup yazmışsın. Bana mektubunu okudu. Mektupta, "burda birçok milletlerin bayrakları arasında, ben de bulunduğum için, Türk bayrağı da dalgalanıyor" diye nasıl duygulandığını yazıyordun... Yusuf Ziya'nın okurken gözleri doldu.**

Bu kez de yurtseverliğimi anlatıyor. Nasıl sıkılıyorum, nasıl, anlatamam.

Cevap veriyorum:

— Yurtseverliğimi reklâma ihtiyacım yok. Bilseydim size okuyacağın, Yusuf Ziya Ortaç'a o mektubu yazmazdım.

Aradabir tehdit ediyor, aradabir de çok zeki olduğumu söylüyo..

— Beyfendi, tehdit ederek benden ne öğrenmek istiyorsunuz? Ben tehditle bişey söylemem. Sonra dünyanın en zeki *adamı diye de iltifat ediyorsunuz*, beni çocuk yerine koyuyorsunuz.

Gerçekten zeki olduğumu söylüyor.

— Bu söylediğinize ya inanıyorsunuz, ya da taktik olarak söylüyorsunuz. İnanıyorsanız, nasıl olur da, bu kadar zeki olduğunu söylediğiniz bir insan, Türkiye Komünist Partisi'nin belgelerini yanında Türkiye'ye getirir? Başka yol yok mu? Olur mu böyle şey? Ben, gümrükte aranacağımı, gerekince evimin de aranacağını bilmez miyim, kendi memleketimi bilmez miyim? Bunca yıllık tecrübem var...

Kurnaz kurnaz gülerek,

— Eee, tabii bu işlerde seni kullanırlar, sen şüpheyi çekmezsin, meşhur yazarsın... diyor.

Gümrükte polisin aldığı eşyalarım arasında, üç dolu teyp bandı vardı. (Ayrıca, evimden de bir boş band aldılar.) Bu bantlarda, Nâzım Hikmet'in kendi sesiyle şiirleri vardı. Bunlar özel boyutta bantlarmış ve polisteki teypte dinlenilmiyormuş. Soruyorlar:

— Sende bu bantları dinlemek için özel bir teyp vardır, nerde teyp?

— Evimi arayanlar, benim teypimi gördüler, bendeki normal teyp, başka yok...

Vardır, yoktur, vardır, yoktur...

Sonunda, Nâzım'ın şiirleri olan bandı, normal banda aktardılar, odada hep birlikte dinliyoruz.

— *Sen bu bantları daha önce dinledin mi?*

— Hayır, dinlemedim.

— Canım olur mu Aziz, nasıl dinlemezsin? Doğruyu söyle...

— Otelde kalıyordum, nasıl dinleyebilirdim?

— Bunları niçin aldın?

— Bana bu bantları bir toplantıda hediye ettiler.

— Senin gibi zeki bir adam, bantları, içinde ne olduğunu bilmeden alır mı?

— İçinde Nâzım Hikmet'in okuduğu

Ruhi Su Plakları Çıktı

ÜNLÜ sanatçı Ruhi Su'nun çoktan beri bütün sanatsever çevrelerde ilgiyle beklenen plâkları geçen hafta yayınlanmıştır. Su'nun bellibaşlı sekiz türküsünün yeraldığı İmece plâklarının yayını dolayısıyla yazdığı "Türküler İmecesi" başlıklı yazıda Sabahattin Eyüboğlu şöyle demektedir:

"Bir gür ses, yalın bir söyleyiş ve saygılı bir anlayışla halk türkülerimize bir başka tâzelik, bir başka renklilik kazandırıverdi birden, yıllar önce. Kabukları kırıp öze giden, özle sözü bir eden bu ses Ruhi Su'nun sesiydi ve gücünü halk sevgisinden, bilgili ve sabırlı bir çabadan alıyordu; *çağdaş bir yorumla eski değerlere yeni bir soluk* getiriyordu. O gün bugündür bir köşeden, tek başına, sürekli bir çağrı gibi yükselir durmadan bu türkçe ve insanca ses.

Halk türküleri halkı sevmeden, saymadan da söylenebilir, daha çok da öyle söylenegelmiştir, halkın masalları, atasözleri gibi. Kan ağlayan ağıtlar, yiğitçe başkaldıran koçaklamalar, derin bir insancalık yüklü nefesler sırıtkan, yayvan *ağızlarda eğlencelik, göstermelik haline* gelmişlerdir. Bu yüzden de yurt ve dünya aydınları can kulağıyla dinleyemez olmuşlardır türküleri. Bu yozlaştırmaya "Yeter!" diyor gibidir Ruhi Su'nun yanıklığı uyanıklığa çeviren gürbüz sesi, saza bile başını eğmeden, göğsünü gere gere türkü söyleyişi."

şiirler olduğunu biliyordum. Ama dinlemedim.

— Yahu, sana ya atom bombası verselerdi?

— İyi olurdu. Türkiye bir atom bombası kazanırdı...

Uzun, tatsız, sinir bozucu bir çekişme...

— Beyfendi, diyorum, ben bu bantları dinlemedim. Ama dinleseydim de bir suç olmazdı. Bu bantları getirmiş olmam da bir suç değildir. Eğer, bu şiirlerde suç sayılacak propaganda varsa, ben bantları kimseye yaymadığıma göre, yine suç değildir. Ne diye inkâr edeyim? Dinlemedim...

— Aziz, Nâzım Hikmet'i sever.

— Evet, severim. Dünyanın en büyük şairlerinden biri...

Sinirleniyor:

— Sizin dünyanızın...

— Hayır, bütün dünyanın... Kapitalist ülkelerde de böyledir bu. Amerika'da da, en büyük şairlerden antoloji yapılsa, Nâzım başlardadır; hem de böyle olmuştur...

— Orda da komünistler var...

Öyle sinirleniyor ki, Nâzım Hikmet'in cahil olduğunu, hain olduğunu söylüyor.

— Vatan şairiymiş... Öyleyse, neden İstiklâl savaşında Anadolu'ya gitmedi de Rusya'ya kaçtı?

Arkadaşlarına açıklıyor:

— Çok cahildir. Hiçbişey bilmez... Destanında, bizim askerlerin kalpak giydiğini yazıyor. Daha askerlerimizin serpuş giydiklerini bile bilmiyor.

Daha bunlara benzer şeyler söylüyor. Bütün bu sözlerinin, Fuat Uluç'un kitabından aktarma olduğu apaçık; demek, A. Kadir'in kitabına karşı Fuat Uluç'un yazdığı kitabı okumuş. Ama kendi bilgisiymiş gibi söylüyor.

— Evini arayan arkadaşların söylediklerine göre, evinde bütün antikomünist kitaplar varmış... Çok iyi, demek tek açıdan bakmıyorsun...

— Tabii var...

— Okuyor musun onları?

— Elbet... Hepsini okumak zorundayım. Evimde on tane ayrı Kuran çevirisi de var, neden olmasın?

Nâzım'ın vasiyeti

Masanın üstüne teyp konuyor. Normal banda aktarılmış, Nazım Hikmet'in okuduğu şiirleri hep birlikte dinliyoruz. Kısmet, polislerle birlikte dinlemekmiş... Bu şiirleri, ilk orda dinledim, her halimden belli. Ama anlamıyor, anlamak da istemiyorlar.

Nâzım'ın sesini duyunca, o hava, o koşullar içinde, açıkçası duygulandım. Ve sandım ki, onlar da azçok, o güzel, yurt özlemini büyük acıyla anlatan o şiirleri dinleyince biraz olsun yumuşayacaklar, duygulanacaklardı.

Gözlerini bana diktiler, üstümde, sekiz çift göz, (bir de teypi çalan polis gelmişti), beni inceliyor, şiirlerin bendeki etkisini anlamaya çalışıyorlar. Dayan gözlerim, dayan... Gözpınarlarıma dolan yaşlar birden donup kurudu.

Teypten, Nâzım Hikmet'in "Vasiyet" adlı şiirini dinliyoruz. Bu şiirde, Nâzım, oğlu Memet'i Türkiye Komünist Partisi'ne emanet ettiğini söylüyor. Dikkat ve baştan ayağa kulak kesilmişler. O bölümü, bir daha, bir daha çalıyorlar. Teypi çalan çok esmer polis, eliyle, gözüyle işaretliyerek, daha çok dikkati çekiyor.

— İşte, tamam... Buna ne diyeceksin? Nâzım Hikmet'in komünist partisine vasiyeti... Sen de bu vasiyeti, buraya, komünist partisine getirdin...

— Beyfendi, "Vasiyet" şiirin adıdır. Sonra, Nâzım Hikmet, oğlunu, Türkiye Komünist Partisi'ne emanet ediyor, Türkiye'deki Komünist Partisi'ne emanet etmiyor.

— Kimler onlar? Burdaki yoldaşları? Söyle kimler? Niçin bu vasiyeti, oğluna vermiyorlar da sana veriyorlar?

— Belki oğluna da vermişlerdir, niçin vermesinler?

— Peki, niçin sana verdiler de başkasına vermediler?

— Belki başkasına da vermişlerdir... Şiir bu...

— Kime verdiler?

— Verdiler demedim, belki dedim.

Banttaki bu şiirin, evimdeki Nâzım Hikmet dosyalarından birinde yazılısı vardı.

— Sende şiirin yazılısı var, şimdi de sesini getirdin.

— Beyfendi, ben Nâzım Hikmet'in hayatı üzerine çalışıyorum, onun biyografisini yazacağım için, Nâzım'ın olan herşey bana gerekli... Topladığım notlar, yazılar, şiirler, altı dosyadır ki, şimdi hepsi sizde...

Dönüp dönüp aynı soru:

— Vasiyeti Türkiye Komünist Partisi'ne getirdin, söyle kime?

"Vasiyet" şiirinde, Nâzım Hikmet, oğluna "Memet" diyor. Önemle bunun üzerinde duruyorlar:

— Neden Mehmet değil de Memet?

— Bilmem...

— Bilirsin, bilirsin, hiç bilmez olur musun? Neden Memet?

— Nasıl, bazı yerlerde Mehmet'e Memo deniliyorsa, belki söylendiği gibi, Memet diye yazmıştır.

— Yooo... Memo, Türk adı. Ama Memet?... Sen bilirsin, bilirsin bunu... Hani üzerinde beş parmak olan kitap var, orda yazar, okumadın mı?

Komünistlik, onlarca modern HURUFİ'lik olmuş; Memet dersen komünistsin, Mehmet dersen antikomünist...

GELECEK YAZI:

İNŞALLAH ELİME DÜŞECEKSİN!

Barış Şenliği'nin ardından

AZİZ ÇALIŞLAR

1967 Evrensel Barış Şenliği, tiyatro ile halk dansları gösterilerinin yanısıra, düzenlenen konuşmalar, açık oturumlar, tartışmalarla da bugünün tiyatro, giderek sanat sorunlarının yeniden ele alınıp işlenmesine, değerlendirilmesine yol açtı. "Tiyatronun, dünyanın değişimine, toplumların evrimine katkıda bulunacak bir güç olduğu" düşüncesi, tartışmaların genel konumunu oluşturduğu kadar, bu düşünceyi izleyen sorunların çeşitliliğinin de bir yörüngeye oturtulması için bir ortam yarattı. İngiliz, Fransız, Yugoslav, Polonyalı tiyatrocuların ve kuramcıların kendi sanat yaşantıla üstüne yaptıkları açıklamalar, o deneylerden geçmeyen bizler için önemli olgulardı.

Yarışmaya katılan tiyatroların verdiği genel izlenim, geçen yıllara göre çok daha yetersiz yüzeyde olduklarıydı. "Barış için savaşın" üstü kapalı bir théme emposé olduğu bu yarışmada, oyunların çoğu bir şematizme düştüğü gibi, kendi türlerinin istediği plastikten, tiyatro yoğunluğundan da yoksundu. Yalnız, her yıl olduğu gibi bu yıl da, birkaç genç, amatör tiyatro topluluğu, gerek tutumları, gerekse oynayışları, sahneleyişleri bakımından, bir çok ödenekli ve özel tiyatroları utandıracak bilinçte ve yapıda oyunlar getiriyordu. Tek sözssüz oyun, Erdinç Dinçer tarafından verildi. Önceki yıllar ayrı bir yarışmaya bağlı tutulan, özellikle de Polonyalılar tarafından başarı sağlanan sözsüz oyun gösterilerine, nedendir, başka katılan yoktu. Erdinç Dinçer, genellikle eski oyunlarını tekrarladıysa da kendiliğinden yarışma dışı, ortada kaldı. Birinciliği alan Yugoslav SEK tiyatrosu, İngiltere'nin en önde gelen yazarlarından John Arden'in çeşitli denemelere açık olan Sanat Uzun, Hayat Kısa adlı oyununu, günlük olaylarla çakıştırarak veriyordu. Militarizmi sert bir şekilde eleştiren bu oyunda, toplu çalışmanın, tiyatro bütünlüğünün oldukça iyi bir örneği veriliyordu. İkinci gelen Yugoslav Sevos Kudscena tiyatrosu ise doyurucu olmayan bir politika tiyatrosu gösterisi yaptı. Genellikle bir denemecilik, yer yer de kabare tiyatrosu öğeleri taşıyan; politika tiyatrosunun derinlemesine kavranmayışıyla nerdeyse salt bir şematizme kaçan, İsa'dan Sonra 1967 de Bizler oyunu, gereken ön çalışma kadar, sahne plastiğinden de yoksundu. Dekorsuz, kostümsüz, giderek ikinci oyunlarını da oynamama zorunda kalan Polonya Kalambur Tiyatrosu, oyunculuk güçleriyle, Kel Şarkıcı gibi bir saçma akım (absurd tiyatro) oyununu da dinamik bir şekilde sahneleyişleriyle üçüncülük aldılar. Noksanlıkları giderilseydi, belki de çok daha iyi bir derece alabilirlerdi. Yalnız, yarışmada yapılan değerlendirme salt nesnel gösteriye dayanıyor idiyse, gerek bu oyunun üstü kapalı théme emposé ile uyuşmaması, gerekse topluluğun elinde olmasa bile teknik olanaktan yoksunluğu göz önüne alınıp ya topluluğu yarışmaya katmamak ya da öbür topluluklara da buna yakın aynı hakkı tanımak gerekirdi. Midas'ın Kulaklarını sahneleyen Ankara D.T.C.F. Tiyatro Kürsüsü ise yoğun bir ön çalışma örneği veriyordu. Sahneye koyuşun, yazardan bağımsız olabileceği düşünülürse de oyunda yapılan yorumun çeşitli tartışmalara yol açmasına, sahnenin topluluğa dar gelişinden ötürü de oyunun temposuyla oynanışında düşüklükler olmasına karşı, Tiyatro kürsüsü de öteki toplulukların üstünde bir başarı sağlıyordu. Sanırım, derecelendirilmesi gerekliydi. Yarışmaya konuk olarak katılan Ankara Deneme Sahnesi'nin Uzunderesi, aynı oyunun profesyonel tiyatrolar tarafından uygulanışının üstüne çıkıyordu. Özel ödülle değerlendirilen Adana Sanat Tiyatrosu'nun Ağalı Dünya'sı, özünün savunusuna karşın, büyük bir teknik yetersizlik, sanki bir "müsamere" havası içindeydi. Yalnız, bugünkü düzen içinde, tiyatronun Anadolu'ya yayılmasından umudu kestiğimizden, Anadolu'dan bu gibi tiyatroların çıkmasını destekleyip, bunların çoğalmasını, varlıklarını sürdürebilmesini diliyoruz.

Yugoslav Tiyatro Ekibinden "Soytarılar"

Folklor gösterilerinden söz ederken, bu gösterilerin bir yarışmaya bağlı tutulmaması gereğine değinmek istiyorum. Çünkü, göz önünde tutulsa bile, her ülkenin halk danslarının aynı yoğunlukta, renklilikte olamayışı, kişiyi bütünlükle yanıltıcı bir öğe oluyor. Toplulukların hazırlanışları, gösteriyi ele alış biçimleri, buna başat başarıları da değişiyor tabii, ama dansların seçilişi, düzenlenişi, sahnenin kullanılışı üstüne kesin bir yargıya varmak çok güç olduğu gibi, bütün ülkelerin halk danslarının inceden inceye bilinip, bunların ne kadar başarıyla oynandığını değerlendirebilmek, seyirlilikten (spektakülerlikten) çok, dansın salt, sahici öğelerine inebilmek de çok güç. Bunlara karşın, Romenler haklı bir birincilik, Bulgarlar da ikincilik aldı. Ruslar, geçen yıllara göre daha düzenli olmakla birlikte, gene de yarışmanın ciddiyetini aksatıyorlardı. Macarların, müziklerini Romenler gibi kullanamamaları, yaptıkları dansların temposunu düşürüp, bütünlüğünü bozuyordu. Sanırım, halk dansları gösterilerinde klâsik bir orkestrasyondan çok, o ülkeye en özgü ilkel çalgıların kullanılması, dansların sahicilikleriyle daha çok bir uyuma varıyor. Türk topluluğu, her yılkinden değişik, yarışmaya bir de anlam katacak danslarla gelebilirdi. Çalgıların çeşitçe aynı kalışı yanında sayıca arttırılması, kostümlerin sahne estetiğine göre düzenlenmesi, sahneye koyuşla oynanışın da daha bir dakikliğe varması gerekiyor. Polonyalılar ise, tek bir bölgenin çoklu örneklerini verdiler. Derecelendirilmemeleri, ya bu tekli uygulayıştan ya da yukarda sözünü ettiğim nedenler oldu her halde.

İŞTE A. A.'NIN PARTİZANLIK BELGESİ!

Sayın Merkez Sekreterliğine ,

[illegible] Atilla Onuk bey, başbakan'ın gezisine [illegible] İzmir'den saat 7.30'da kalkacak uçak ile Ankara Adalet gazetesine [illegible] [illegible] bilgi verilmesi rica olunur..

saygılarımla.

N. Pınarlı.

Yazan : Yalçın
Saat : 11.55
İzmir Bülteni : (7) 20.Ağustos.1967

Anadolu ajansı'nın artık tarafsız bir devlet ajansı olmaktan çıkıp tam mânasıyla Adalet Partisi'nin organı haline geldiğini yukardaki Ajans bülteni tam mânasıyla ortaya koymaktadır.

ANADOLU Ajansı'nın, 27 Mayıs öncesi günleri aratacak biçimde iktidarın emir kulu olduğu 20 Ağustos 1967 Pazar günü saat tam 11.50'de belgelenmiştir...

Ajansın gazetelere bağlı teleksleriden çıkan not, Genel Müdür Atilla Onuk'un, Anadolu Ajansı'nı Demirel'in borazanı haline getirdikten başka, Demirel'in aile albümünü gazetelere dağıtma yolunda olduğunu da ortaya koymuştur.

A. A.'nın İzmir Şubesi'ne asaleten atanmasını bekleyen **"N. Pınarlı"**nın Ankara'daki **Merkez Sekreterliğine hiç gereği yokken** verdiği not, dikkatsizlik sonucu gazetelerin tekleslerinde de çıkınca, A. A.'da kızılca kıyamet kopmuştur. Oysa, daha önce Demirel'in konuşmalarının İzmir şubesinden Ankara'ya geçilmesi, Ankara'dan da durdurulmadan gazetelere verilmesi kararlaştırılmıştı. Bunu unutan A. A.'nın İzmir Şubesi vekil müdürü, Ankara'ya bir not geçerek Demirel'in gezisi ile ilgili filimlerin uçakla Adalet Gazetesi'ne gönderildiğini bildiriyor, orada tab ettirilerek acele gazetelere dağıtılmasını ve bunların yapıldığı hakkında kendisine bilgi verilmesini istiyordu.

Oysa, A. A.'nın bir fotoğraf servisi yoktu. Yıllar önce böyle bir işe teşebbüs edilmiş, fakat bazı yolsuzluklar olduğu gerekçesi ile vazgeçilmiş ve bir daha da konu üzerinde durulmamıştı. Fakat, Adalet Gazetesi'nin eski mensuplarından Atilla Onuk Genel Müdür olduktan sonra, yalnız Demirel'in yurt içi ve yurt dışı gezilerinde **"gecekondu usulü fotoğrafçılığa"** merak sarmıştı. Geziye katılan A.P.'li gazetelerin foto muhabirlerine çektirdiği filimleri Ankara'ya gönderip, Adalet Gazetesi'nde çoğaltarak hem Demirel'e yağ yakan, hem de bu arada AP'li gazetelerin foto muhabirlerine A. A. bütçesinden harçlık çıkaran Atilla Onuk, Anadolu Ajansını iktidarın borazanı haline getirdiğini ortaya koyan belgenin bütün gazetelerin eline geçmesinden sonra, N. Pınarlı'nın İzmir Şubesine asaleten atanmasını durdurmuş ve notu alan Yalçın adlı memuru da cezalandırma yolunu seçmiştir.

Oysa, cezalandırılması gereken biri varsa, o da A. A.'yı dejenere edip iktidarın borazanı haline getiren ve Demirel'e bültenlerde methiyeler düzdüren Atilla Onuk'tur.

Amerika gezisi dillere destan olan Onuk'un bu olaydan sonra **"Süleyman İktidarı"**nca cezalandırılacağını düşünmek fazla iyimserlik olur; bilâkis bu olay Onuk'un yerini pekiştirmiştir.

haftanın karikatürü

— Demirel "TRT. Devletin üstünde olamaz" dedi. —

Yazısız

S. Balcıoğlu (Tercüman)

TRAFİK LAMBASI, MÜBAREK!

Bugün Türkiye'de uç grup zihniye var: Beyaz, yeşil, kızıl. Beyazlar kendi akıllarınca bir siyaset tutturmuşlar gidiyorlar. Zannediyorlar ki, bu hal ilânihaye devam eder. Yanılıyorlar. Kızıllara yüz verip yeşilleri ezdikçe memleket uçuruma doğru yaklaşıyor. Beyazlar bilmiyorlar ki, bu uçuruma önce yuvarlanacak olanlar kendileridir. Gaafiller...

Cenab-ı Hak beyazlara akıl ve insaf, yeşillere sabır versin. Kırmızıları da Cehennemin esfeli sâfiline göndersin. Âmin.

MEHMET ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 24.8.1967)

Onlar bile...

DEVLETE ait radyo ve ajanslar her geçen gün biraz daha belirli şekilde AP organı haline getirilirken, bugüne kadar Adalet Partisi'ni hararetle desteklemiş bulunan bazı sağcı gazeteler dahi, gerçekler karşısında, Süleyman iktidarını iğnelemeğe ve hayranı oldukları özel teşebbüsü yermeğe başlamışlardır.

Sağcı basındaki bu kıpırdanışları göstermesi bakımından geçen hafta üç sağcı gazeteden aldığımız birer örneği özetleyerek veriyoruz.

Tercüman Gazetesi'nde bugüne kadar AP iktidarına toz kondurtmayan Kadircan Kaflı, **"Zararlı Lâflar"** başlıklı yazısında Demirel'i şöyle eleştirmektedir: **"Başbakana heyecanlı karşılamalar yapılıyor, davullar, zurnalar çalınıyor, bu arada toplar bile atıldı ve bu âdet, saltanat devrinde Padişahlara mahsustu. Devlet Başkanı ile Hükümet Başkanı arasında çok büyük fark vardır. Bu farkın gözetilmemesi de dikkate lâyıktır. Başbakan kendisine gösteriler yapan birkaç bin kişiyi bütün millet sayıyorsa, beş on bin kişinin gösterdiği sevgi ve saygı alâmetlerinin bütün milletten geldiğini sanıyorsa, aldanıyor demektir; zira durum bütün milleti memnun edecek kadar parlak değildir."**

Yeni İstanbul'da Osman Yüksel Serdengeçti özel sektörcülüğü şöyle suçlamaktadır: **"Yoğurt imansız! Peynir imansız! Yağlar karışık! Elini nereye, neye atsan her şeyde bir hile. Her şeyde bir karışıklık. Bu gidişle yumurtanın sarısını da çekerler içinden... Bizde bu zekâ olduktan sonra... Lokantalar soyguncu... Tüccarlar vurguncu... Al alabildiğine. Ye yiyebildiğin kadar. Soy soyabildiğin kadar. Özel sektör. Serbest teşebbüs öyle mi efendim! Sayın baylar, Haylar, Huylar. Bu cadde çıkmaz sokak!"**

Bugün Gazetesi'nin ümmetçi yazarı Mehmet Şevket Eygi bile, **"Bira Fabrikası"** başlıklı yazısında özel sektöre beddua etmekten kendini alamamaktadır: **"Birtakım boyalı suları millete cayır cayır içirip birkaç senede zengin olma fabrikaları bunlar. Doğrusunu söylemek gerekirse, para fabrikası, para... Biraz çeşme suyu, bir fiskem şeker, azıcık boya, tahtakurusu ezmesi gibi kokan bir ... ns. Al sana Zıkkım-Kola. Neymiş, yabancı sermaye gelecekmiş de memleket kalkınacakmış. Canı çıksın, böyle ecnebi sermâyenin... Olmaz olsun..."**

Ve mezarlar!

Buna karşılık, Son Havadis'te Tekin Erer'in derdi, Menderes, Polatkan ve Zorlu'nun naaşlarının bir an önce ailelerine iade edilmesidir ve bu konuda kendi iktidarına şöyle çatmaktadır: **"Üç mezar Türk kanunlarına aykırı olarak altı seneden beri bu adada bulunuyorlar. Bu kanunsuzluğu düzeltmek, kanun icaplarını yerine getirmek, Adalet Bakanlığımızın ilk işi olmalıdır. Yoksa bunun vebali altında kalmak, tarihin büyük mesuliyetlerinden birini yüklenmek olur."**

GAZİ MORİSSON SÜLEYMAN!

Yaşa, varol Demirel! Attığın nice temeller gibi, açacağın nice tesisler gibi, bu milletin şanına lâyık nice mektepler gibi, İzmir'de "10 Milyon Liraya mal olacağını" ısrarla belirttikleri Yüksek İslam Enstitüsü'nün temelini attığın için de yaşa...

O biçim evlerde o biçim doğmuş veletlerin diliyle seni karalayan yâveler savursunlar. "Komprador burjuvazisinin adamı Morrisson Süleyman!" desinler. Aldırma şereftir. Gaza etmiş oluyorsun. Bunların okuna siper olmak insanı -GAZİ- mertebesiyle şereflendirir.

AHMET KABAKLI
(Tercüman - 24.8.1967)

ANT • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu sayıda Sorumlu Müdürü YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSUUD CADDESİ, TAN HANI No. 98-302, SİRKECİ - İSTANBUL • Telefon: 27 61 09 • Posta Kutusu: 934 - SİRKECİ - İSTANBUL • Ankara Temsilciliği - Tel: 13 40 20 • Dizildiği ve Basıldığı yer: TAN MATBAASI • Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM - Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT.BÜTE - Ankara cad. 34 - İSTANBUL, Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira, Üç Aylık 15 Lira • İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir • Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.